

Krantenartikelen m.b.t. de Peelhelm te Leiden

31 dec 1844 **ZILVEREN SIERSCHIJF**

5 De vergulde zilveren sierschijf van Helden is omstreeks 1844 gevonden bij turfstekers
in Helden achter Maris in de Peel, en waarschijnlijk kort na de vondst door de eerste
eigenaar, de heer M. Engels toen burgemeester van Helden, geschonken aan de heer
notaris Guillon te Roermond, die met zijn dochter Elisabeth gehuwd was. Het lijkt wel
zeker te zijn dat het vondstbericht betrouwbaar is. Een studente heeft onlangs de
10 geschiedenis van de schijf en de archeologische context nagegaan. Dergelijke schijven
kunnen als borstschild van paardetuig hebben gediend. Wij moeten aannemen dat de
sierschijf oudtijds als offer in het veen is gelegd. Vergelijkbare stukken kennen we
vooral uit het mondingsgebied van de Donau, en in Zuid-Rusland, maar ook de
bodemplaat van de beroemde ketel van Gundestrup (Denemarken) is sterk verwante.
Een ander stuk bevindt zich in de Bibliothèque National te Parijs. Op 9 maart 1718
15 werd op het eiland Sark een der Kanaaleilanden een depot met 13 van dergelijke
schrijven [i.p.v. schijven!] en enkele andere voorwerpen gevonden, waarvan helaas
alleen de overigens zeer fraaie tekeningen bewaard zijn gebleven.
De schijven worden gedateerd in de late ijzertijd en liefst in de eerste eeuw vóór
20 Christus. De Westeuropese vondsten mogen we beschouwen als importen uit het
Donaugebied.

Drs. L.P. Louwe Kooijmans, conservator van het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden.
[Dit artikeltje komt uit 'Meijel "Hart van de Peel" vroeger en nu' 8-19 maart 1974]

25 6 feb 1878 **geboorte van Gabriel Smolenaars te Nederweert**

22 okt 1881 **Burgerlijke Stand**

Aangifte van den 15 tot en met den 21 Oct. 1881.

30 GEHUWD: Alexander Franciscus van Beurden, landmeter bij het Kadaster, oud 24 j. en
Melania Maria Hubertina van Schoonhoven z. b. oud 19 j.;

1 apr 1893 **DE PEELINDUSTRIE I.**

Op de oude kaarten van ? ziet men op die van het O? van Gelre [...]
Geen wonder, dat de Peel in kwaden reuk stond. Er gingen wondere verhalen omtrent
35 personen, die zich in het moeras gewaagd hadden, maar die nooit teruggekeerd waren,
omtrent dwalende lichten over de plassen, die den reiziger van den weg voerden, over
klokken, die door den booze uit de torens gesleept, in de meeren verzonken waren en
op kerstnacht zich weder lieten horen.
En dan het verschrikkelijke Soemeer ten Westen van Sevenum op de Deurnesche grens.
40 Het zwarte water was giftig en de ongelukkige, die in den drabbigen plas viel, liet
er ellendiglijk zijn leven. Het was zoo diep, dat het niet gepeild kon worden.
Een herder doolde zoolang rond tot hij in 't Soemeer liep en met zijne kudde
verdronk. De hond, die omkwam, dwaalde bij stormachtige nachten over de vlakte, om
den eenzamen wandelaar tegen te loeien voor 't gevaar, waarvan zijn meester het
45 slachtoffer werd. [...] Eens begonnen werd het werk met kracht voortgezet. Het
kanaalwerk vorderde snel, maar toen men aan het Soemeer zou komen, toen begonnen den
ongeloovigen eerst recht met het hoofd te schudden.
Hoe zou men door de peillooze diepte komen? Wat baatte het of de ingenieurs, die de
leiding van het werk hadden, al met hunne profielen afkwamen en de uitkomsten hunner
50 waterpassingen toonden.
Toch hadden zij gelijk, toen men aan het Soemeer kwam en de dijk doorstak, liep het
meer geheel droog en bleek het, dat het een waterplas van geringe diepte was, een
zognaamd Vlies, die men vroeger in de Venraysche Peel vond. [...]

55 8 apr 1893 - De gemeentebesturen zijn aangeschreven om van elke opgraving of
ontdekking, welke voor de oudheidkunde van belang is, onverwijld kennis te geven aan
den directeur van 's Rijks-museum van oudheden te Leiden.

60 29 feb 1896 - In de op 22 dezer gehouden Algemeene Vergadering van het Genealogisch
Heraldiek Genootschap "De Nederlandsche Leeuw", gevestigd te 's-Gravenhage, werd
benoemd tot corresponderend lid, de heer A. F. van Beurden, alhier.

22 aug 1896 **DEURNE.**

65 Het gemeentebestuur heeft de turfstrooiselfabriek van de firma Steegs & Esser in
volle werking overgenomen, om die verder voor eigen rekening te exploiteeren.

3 sep 1897 Uit Schiedam meldt men ons omtrent de opening van het nieuwe gymnasiumgebouw (zie ons vorig nummer) nog de volgende bijzonderheden: [...] de oud-rector der Latijnsche school aldaar, Prof. A. E.J. Holwerda was ook aanwezig. [...]

70

6 dec 1898 **Wetenschap en Kunst.**

De wetenschappelijke reis naar Italië en Griekenland, waartoe de Leidsche hoogleeraar Dr. A. E. J. Holwerda door de Regeering in staat werd gesteld, en waarvan hij in de St.-Ct. No. 284 een zeer uitvoerig verslag heeft gegeven, had een veelledig doel.

75

[...] ; het Universiteitsfonds opende hem daartoe een belangrijk krediet en de directeur van 's Rijks Museum van Oudheden droeg hem op te beproeven of wellicht eenige leemten in die verzameling door geschikte aankopen in Italië en Griekenland konden worden aangevuld.

80

"Wat mijne reis zeer gemakkelijk maakte - zegt Prof. Holwerda - was eene beschikking van heeren curatoren onzer Universiteit, waardoor mijn zoon, de doctorandus in de klassieke letteren J. H. Holwerda, door eene subsidie uit het fonds van Vollenhove in staat gesteld werd mij te begeleiden.

21 nov 1899 **DE WEEKBLADEN.**

85

De Nederlandsche Spectator bevat: Over Dr. J. H. Holwerda's dissertatie betreffende de grafteekenen in Attika's bloeitijd, door A. H. Kan; [...]

5 feb 1901 **"Mijl op ze.en".**

90

Omtrent de verklaring van de uitdrukking in ons blad van 30 Dec. jl gegeven, als afgeleid van de Limburgsche plaatsen Myel en Sevenum, schrijft ons de heer W. A. W. Moll een uitvoerig stuk ten betooge dat deze verklaring geheel mis is Tegenover de bewering, dat aan de woorden algemeen de beteekenis wordt gehecht "op zeven mijl een mijl omweg maken", stelt hij de volgende aanhaling uit de. Stoett, "Ned. Spreekwoorden, Spreekwijzen, Uitdrukkingen en Gezegden", blz. 393:

95

"Mijl op zeven d. w. z. een omweg maken, eig. de mijl niet op vier, maar op zeven vierde deelen nemen; dus de weg, dien men te maken heeft met drievierendeelen op elke mijl door omloopen verlengen."

Deze uitlegging wordt versterkt door het feit, dat de uitdrukking reeds bij Hoofd ("Ned. Hist." bl. 48) voorkomt.

100

"Daarom, schrijft de heer Moll, is de meening, als zou men deze uitdrukking in verband moeten brengen met de slingerweg, die tusschen de dorpen Meyel en Sevenum liep, niet te verdedigen; die weg kon, indien hij bestond, niet zulk een vermaardheid hebben, dat hij spreekwoordelijk werd". Wordt hierdoor de "verklaring" (?), welkd het sprookje omtrent de dorpen Meyel en Sevenum schijnt te geven, al onwaarschijnlijk, door den vorm der uitdrukking in verschillende talen (dialecten) na te gaan, wordt zij onhoudbaar.

105

In plaats van "mijl op zeven" wordt ook gezegd "den weg op vijf vierel nemen"; in Groningen "'t uur op vief vörl loopen"; in Holstein: "en weg up fiefveerendeel": in het Nedersaksisch "eene Mile up vief Verndeel": in Zuid-Nederland "den weg opzeven gaan of doen". Dezelfde uitdrukking komt dus voor zonder de woorden mijl en zeven; mag derhalve verband gezocht worden tusschen deze woorden en de namen der dorpjes Meyel en Sevenum. Is zulk een verband iets anders dan een product der verbeelding?"

26 aug 1901 **SCHIEDAM.**

115

In de gistermiddag gehouden vergadering van den gemeenteraad werden benoemd: tot leeraar in oude talen aan het gymnasium de heer dr. J. H. Holwerda te Alkmaar; [...]

24 dec 1901 **Getrouwd:**

120

Dr. J. H. HOLWERDA, leeraar a/h. Gymnasium te Schiedam en P. N. JENTINK. Leiden, 21 Dec. 1901.

4 jun 1902 **Rijks Ethnographisch Museum.**

125

Bij Kon. besluit van 29 Mei jl. is eene Commissie van Advies ingesteld, betreffende 's Rijks Ethnographisch Museum. [...]

In die commissie zijn benoemd: [...] - Dr. A. E. J. Holwerda, hoogleeraar aan de Rijks-Universiteit te Leiden; - Dr. W. Pleyte, directeur van 's Rijks Museum van Oudheden te Leiden; [...]

130

4 nov 1902 **Inhoud der Tijdschriften.**

Onze Eeuw van November bevat: [...] Feministische pleidooien, door Dr. J. H.

Holwerda; [...] Een Grieksch Lourdes, door Dr. J. H. Holwerda (met een schetskaart); [...]

135 21 sep 1903 **Hoofdstuk V (Binnenlandsche Zaken)**.

[...] f1000 als personeele toelage aan Prof. Dr. Holwerda, voor zijne vervulling van het directeurschap van het Rijks-Museum van Oudheden (tot 1 Juli 1906 te verleenen, als wanneer hij zijn maximum bezoldiging als hoogleeraar zal hebben bereikt); f2500 voor een onderdirecteur, waarvoor een conservator in aanmerking komt; f2000 voor een
140 nieuwen conservator; f279,513 voor onderwijsmateriaal (waarbij f1000 als buitengewone subsidie voor bearbeiding van Chineesche bronnen in de bibliotheek der
Rijksuniversiteit te Leiden; [...]

21 mrt 1904 Bij Min. beschikking is met 1 April a. s. bij het Rijks-Museum van
145 Oudheden te Leiden benoemd tot: onder-directeur Dr. P. A. A. Boeser, thans conservator bij dat museum; - en tot conservator, Dr. J. H. Holwerda, thans leeraar aan het gymnasium te Schiedam.

21 jun 1904 - Rijksmuseum van Oudheden te Leiden. De minister van binnenlandsche
150 zaken brengt ter algemeene kennis, dat drie nieuw ingericht zalen voor Egyptische kunst in het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden, te beginnen met 22 Juni 1904, voor het publiek zullen zijn opengesteld.

29 dec 1904 **AGENDA DER GEBOORTEDAGEN**.

1856 J. Holwerda, directeur H. B. School m. 3 j. cursus.

1 mrt 1905 - Bij beschikking van den minister van binnenlandsche zaken zijn benoemd:
met ingang van 1 Maart 1905 tot amanuensis bij het Rijksmuseum van Oudheden te
Leiden, J. Koene, te Leiden; [...]

160 25 mrt 1905 **WETENSCHAP EN KUNST**.

Aan het verslag omtrent den toestand van het Rijks-Museum van Oudheden in Leiden ontleenen wij het volgende:

Tot onder-directeur werd benoemd de conservator Dr. P. A. A. Boeser, die met de
165 loopende zaken belast is, zoodat het den directeur mogelijk gemaakt werd ook het hoogleeraarschap te blijven vervullen. Als conservator trad op Dr. J. H. Holwerda, leeraar aan het gymnasium te Schiedam.

Dr. Boeser zette zijne studie in het belang van den Egyptischen catalogus voort, waarvan reeds het eerste gedeelte verscheen. Op uitnoodiging van den Heer J. R.
170 Wüste, van Santpoort, deed Dr. Boeser met hem eene reis naar Egypte.

De conservator Dr. Jesse bracht de organisatie van de bibliotheek tot een einde. De conservator Dr. J. H. Holwerda ordende de Egyptische verzameling en stelde den Egyptischen catalogus mede samen. Tevens werd het Grieksche en Romeinsche aardwerk door hem gerangschikt.

175 Dr. H. J. de Dompierre de Chaufepié bleef toezicht houden over de in het Museum gevestigde verzameling van munten en penningen.

De toestanden der gebouwen is nog altijd niet gunstig, [...]

16 nov 1905 **Telefoon in Helenaveen**

180 Op 16 november 1905 vond een besloten raadsvergadering van de Deurnese gemeenteraad plaats. Daarin werd gesproken over het oprichten van een hulpkantoor te Helenaveen: "Aanvraag van de maatschappij Helenaveen om een hulptelegraaf en telefoonkantoor te Helenaveen. De voorzitter deelt mede dat B. en W. aan den directeur hebben geschreven dat men wel genegen is de maatschappij niet genegen is daarop in te gaan, dewijl de provincie als besturen van Noord-Brabant Limburg daarbij betrokken zijn en
185 nu de maatschappij verklaard heeft al de boeten te zullen dragen vindt zij het niet gemotiveerd die kwestie daarmede in verband te brengen. Dientengevolge hebben B. en W. gemeend den gemeenteraad te mogen voorstellen om bedoeld hulptelegraaf en tel.-kantoor aan te vragen volgens overgelegd adres waarvan voorlezing, wordt en wordt
190 goedgekeurd om in de hervatte openbare vergadering vast te stellen."

Op 30 januari 1906 stuurde het gemeentebestuur van Deurne een brief aan de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid met verzoek om te Helenaveen een hulptelefoonkantoor te mogen oprichten, dat zou worden ingericht in het daarvoor geschikte kantoor der posterijen en als kantoorhouder zou worden aangewezen de heer
195 Jacobus Govaarts, brievenaarder te Helenaveen.

Nauwelijks een jaar later bleek dat het hulpkantoor inderdaad was opgericht, en dat men de openingstijden gelijk ging stellen aan die van de andere kantoren. In het

aanvullend administratief archief van Deurne werd daarover een brief gevonden van dhr. A. Bos, van de Maatschappij Helenaveen, aan de burgemeester van Deurne. De brief dateert van 31 januari 1907.

200 "Naar aanleiding van uwe missive dato gisteren met de ingesloten brieven van de telegraafkantoren Venlo en Helmond hebben wij de eer u te berichten dat wij gaarne bereid zijn om mede te werken de uren voor 't openstellen van 't telegraafkantoor gelijk te stellen met de uren op andere plaatsen. Wij kunnen ons echter niet
205 vereenigen met de uren voorgesteld door den directeur van 't Rijkstelegraafkantoor te Venlo welke ons voorstelt 5 uur per dag 't telefoonkantoor open te stellen, waar tegenover staat dat 't thans 6 uur open is, zoodat wij een uur verliezen met de nieuwe regeling. Indien 't geregeld kon worden dat wij dit uur gesteld kregen van
210 7,5 tot 8,5 zoo zou ons dit 't meest geschikt voorkomen, zoodat 't dan werd 7,5-10,5, 11,5-12,5, 1,5-2,5 en 5,5-6,5. 't Morgenuur van 7,5 tot 8,5 is voor ons van belang met 't oog om met den dokter a costi te kunnen spreken, voordat deze uitgaat. Aan 't einde van den brief van den directeur wordt op 't salaris van den
215 kantoorhouder en brievenaarder gewezen, dat dit met de vermeerderde uren aanleiding zou kunnen geven op verhooging, wij wenschen opmerkzaam te maken, dat wij 't salaris bij de opening van 't telegraaf- en telefoonkantoor direct in plaats van fl. 50,00 op fl. 80,- brachten, zoodat wij thans weder geen aanleiding vinden 't te verhoogen, te meer daar de vernadering in de uren niet door ons verzocht is."

Voor Helenaveen heeft de opheffing van het bijzonder kantoor te Deurne (bij de instelling van het algemeen kantoor) gevolgen, getuige een brief d.d. 14 januari
220 1906: "Brief van de inspectie der posterijen en telegrafie aan de burgemeester en wethouders van Deurne waarin deze meedeelt dat in verband met het buiten gebruik stellen van de particuliere verbindingen aan het voormalig bijzonder telefoonkantoor te Deurne de directeur van de Maatschappij Helenaveen zich tot de minister heeft gewend met het verzoek om telefonische aansluiting het het hulptelegraafkantoor te
225 Deurne, onder voorrecht die aansluiting ook te kunnen gebruiken voor de telegramwisseling van derden. Er wordt verzocht om een persoonlijk onderhoud."
[maanden volledig uitgeschreven]

27 jan 1906 **Maastricht.**

230 Het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden heeft van den heer E. van Konijnenburg, ingenieur van 's rijks waterstaat alhier, ten geschenke ontvangen een zeldzaam goed bewaard gebleven bronzen zwaard, waarschijnlijk van Gallischen oorsprong. Merkwaardig is dit stuk ook daardoor dat het gevest, behalve van metaalbeslag ook nog voorzien is van een beenen knop, iets wat zeer zelden voorkomt.
235 Aan den schenker is de dank der regeering betuigd. (Stct.)

22 feb 1906 Bij het Departement van Binnenlandsche Zaken zijn alsdan benoemd: tot concierge C. Schregel, thans bode;

240 25 feb 1906 **Opgravingen in Limburg.**

Dr. J. H. Holwerda Jr., conservator van het Rijksmuseum van Oudheden, schrijft uit Valkenburg aan de N. R. Ct.: Ongeveer een half jaar geleden werd door Prof. Goossens te Rolduc aan het Leidsch museum bericht gezonden, dat in deze aan Romeinsche oudheden zoo rijke streek op een heuvel bij Valkenburg Romeinsche overblijfselen
245 gevonden waren, en een bezending scherven bevestigde deze mededeeling. [...]

24 nov 1906 **Een jubilé.**

Gisterenavond vierde de Koninklijke Harmonie het 12½-jarige jubilé als voorzitter van den heer Jhr. mr. Eim. van Aefferden. [...] Daarbij werd gevoegd een penttekening van
250 mevr. Guillaume Dupuis, bevattende de handteekeningen der bijdragende leden, en ten slotte eene oorkonde van de hand van den heer F. van Beurden. [...]

15 jan 1907 **Oud Roermond.**

[...] Daardoor was Roermond de woonstede van een aantal bekende families, wier leden
255 in de magistratuur en in de wereld der geleerden voorname plaatsen innamen. [...] Dat er heel veel animo op dat gebied hier ter stede bestaat, mag men niet zeggen.
Na het overlijden van den Heer Jan Baptist Sivré lag de geschiedvorsching vrij wel stil. Alleen de heer F. Luijten hield den moed er in, terwijl de Heer F. Van Beurden, landmeter van het Kadaster op eigen hand ook onverdroten voortwerkte. [...] Thans
260 ligt weer een der in den laatsten tijd verschenen werken van den Heer Van Beurden voor ons. >>Het Roermondsche regeeringsgeslacht van Wessem, van 1500-1906 beschreven naar authentieke stukken<<, een werk getuigend van grondige studie der oude

toestanden. [...]

265

12 mrt 1907 **Provinciaal Genootschap "Limburg." Kring Venlo.**

Zaterdag vergaderde op de bovenzaal van café Suisse de Kring Venlo van het Provinciaal Genootschap "Limburg." [...] Hierna krijgt de heer van Beurden, 1e Secretaris, het woord en houdt eene voordracht over het wapen van Venlo. [...]

270

Daarop gaf baron von Geijr Schweppenburg nog eenige mededeelingen ovder zijn onderzoekingen der Romeinsche heerbanen, begraafplaatsen en vestigingen ten beste, [...]

275

23 mrt 1907 Een liefhebber van oudheden te Parijs heeft een buitenkansje gehad. Bij een antiquair kocht hij een oude Oostersche doos, van olijfhout fraai besneden. Blijkbaar een huwelijksgeschenk, zooals die in Mohammedaamsche landen aan de bruid worden geschonken; de kist rook nog naar rozen-olie. Lang geleden reeds had de antiquair het voorwerp gekocht, toen de liefhebber van oudheden, de heer Maurice, het zag staan en er op zijn beurt koper van werd. De kist was in een vervallen toestand en moest noodzakelijk hersteld worden; dat geschiedde door een kundig werkman. Doch zoodra hij een paar slagen op het hout had gegeven bleek het, dat een dubbele bodem een gedeelte aan het oog onttrok. en toen deze werd weggehaald werd een groote hoeveelheid gouden munten uit Oostersche landen, zichtbaar. De waarde was ongeveer f2000. De werkman waarschuwde den Heer Maurice, deze den antiquair en zij vroegen een commissaris van politie de zaak eerlijk te regelen. Deze wees den antiquair en den liefhebber beiden de helft toe, doch zij gaven ieder zooveel aan den eerlijken werkman, dat allen een gelijk deel hadden.

280

285

29 apr 1907 **Helenaveen 29 apr 1907.**

290

Overeenkomstig art. 24 2de lid der Wet betrekkelijk het begraven van lijken, de begraafplaatsen en de begrafenisrechten, hebben wij de eer U bij dezen kennis te geven, dat van onze bijzondere Begraafplaats alhier, kadastraal bekend als sectie H n 2337, geen gebruik meer wordt gemaakt.

Het kan wellicht voor de toekomst dienstig zijn hier nog bij te voegen:

295

1° dat, op bedoelde Begraafplaats, in den jare 1895, het laatste lijk begraven is, 2° dat het tegenwoordig Bestuur der R.K. Gemeente te Helenaveen, in de meening verkeerde, dat in gemeld jaar, door het toenmalig Bestuur der R.K. Gemeente te Helenaveen in overeenstemming met art 24 2de lid van genoemde Wet gehandeld was 3° dat aan ondergeteekenden, eerst voor korten tijd uit omstandigheden is gebleken, dat wij ons daarin vergist hebben, waarom wij, nu nog, bovenstaande kennisgeving doen toe komen aan UwEd, Achtb Collegie.

300

Het R.K. Kerkbestuur te Helenaveen

W. D. Kerssemakers pastoor

J. P. v/d Kerkhoff secret/penningm

305

Aan het Gemeentebestuur van Deurne c. a.

27 aug 1907 **Opgravingen in Zuid-Limburg.**

In aansluiting aan de opgravingen van verleden jaar op den Heihof bij Valkenburg, zijn thans daar in de buurt bij Haasdal, onder leiding van prof. Goossens te Rolduc en de heeren dr. J. H. Holwerda, conservator en N. J. Krom, assistent aan het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden, opgravingen aangevangen. Blootgelegd werden reeds twee evenwijdig fundamente, loopende over een lengte van plm. 30 meter, gedeeltelijk door bouwpuin bedekt. Zeer waarschijnlijk hebben deze fundamente uit Romeinschen tijd aan een

310

315

villa toebehoord, waarvan men ook de verdere grondslagen hoopt te vinden. Behalve fragmenten van dakpannen en aardewerk werd een mooie bronzen mantelspeld gevonden.

24 okt 1907 **Posterijen en Telegrafie.**

Telefoon. Sinds 15 October zijn de telefoonkantoren te Blerick, Griendtsveen, Helden (dorp), Helden-Panningen, Helenaveen, Heijthuizen en Venraij toegelaten tot de telefoongemeenschap met Eidorf en Siegburg.

320

Op het verkeer van Blerik, Cuyk, Gennepe, Griendtsveen, Helenaveen, Helden (dorp), Helden-Panningen, Heythuizen, Roermond, Venraij en Venlo met Issum (Kr. Geldern), is het grenstarief ad f0.30 per gewoon enkelvoudige gesprek van toepassing.

325

Overigens gelden de voorwaarden en tariefsregelen, welke voor het algemeen Nederlandsch-Duitsch telefoonverkeer vastgesteld en in den Port-, Telegraaf- en Telephoongids vermeld zijn.

8 dec 1907 **Merkwaardige vondsten in de Minderbroederskerk, thans Hervormde Kerk.**

330 [zeer uitgebreid artikel over de opgravingen in de kerk door A.F. van Beurden.]

11 dec 1907 Van 1 Januari tot 31 December 1908 is benoemd tot assistent bij het Rijksmuseum van oudheden, te Leiden, M. A. Evelein, doctorandus in de klassieke letteren, te Leiden.

335

17 jan 1908 Het kabinet van gipsafgietsels, behoorende tot de verzamelingen van het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden, zal tot nadere aankondiging voor het publiek gesloten zijn.

340 5 mrt 1908 Vanwege het ministerie van binnenlandsche zaken is thans is verschenen de catalogus van het Rijks-Museum van Oudheden te Leiden, afdeling praehistorie en Nederlandsche oudheden, bewerkt door den conservator dr. J. H. Holwerda Jr., met medewerking van de heeren M. A. Evelein en N. J. Krom; een werk van bijna 300 bladzijden en bevattende meer dan 10,000 nummers met uitvoerige toelichtingen en
345 verklaringen. [...]

18 apr 1908 **Rijksmuseum van Oudheden te Leiden.**

350 - De zalen in het Rijksmuseum van Oudheden, bestemd voor beeldhouwwerken en kleine kunstvoorwerpen uit Griekenland en Italië, worden, te beginnen met 21 April a.s., voor het publiek opengesteld.

Daarmede is dan het geheele Museum voor het publiek toegankelijk.

22 apr 1908 - **Rijks Museum van Oudheden.** Men schrijft uit Leiden:

355 De reorganisatie van het Rijksmuseum van Oudheden is thans in zoo verre gevorderd, dat alle zalen voor het publiek kunnen worden opengesteld. Behalve wat reeds vroeger was te bezichtigen, wordt Dinsdag 21 dezer eene groote zaal voor Grieksch-Romensche sculptuur, waarin in een uitbouw met bovenlicht de fraaiste, voornaamste en van groote kunstwaarde getuigende stukken zijn opgesteld. De wanden dier zaal zijn zacht rose getint, waartegen de beelden voortreffelijk schoon uitkomen en tevens den
360 bezoeker een rustige indruk voor de oogen wordt geschonken.

Een tweede zaal is bestemd voor toegepaste sculptuur uit Italië en Griekenland, terwijl op den bovenverdieping, behalve een ruim ingerichte zaal voor de kostbare collectie Romeinsche kleinkunst is in orde gebracht: terracotti, bronzen, glaswerk, goud en verdere voorwerpen van kostbare kunstwaarde tegen den zachtblauwen
365 achtergrond op 't gunstigst uitkomen.

370 Ter gelegenheid van de openstelling dezer nieuwe zalen heeft de firma Van Doesburgh uitgegeven een "Gids voor het rijksmuseum van oudheden te Leiden, versierd met een aantal fraaie photogravuren, strekkende in de voornaamste plaats grootere bekendheid te geven aan de kostbare schatten, welke Nederland in dit Museum bezit en tevens den bezoeker in de gelegenheid te stellen zich daarin te orienteeren en hem het vinden der mooiste of belangrijkste stukken gemakkelijk te maken. Met de samenstelling van dit boekje, 't welk uiteraard niet bedoelt de bestaande wetenschappelijke catalogi te vervangen, heeft de hoogst verdienstelijke conservator van het museum dr. J. H. Holwerda jr., een nuttigen en zeer te waardeeren arbeid verricht.

375

25 jul 1908 **Limburgsche legende.**

380 A. F. van Beurden schrijft in *Buiten* over Reynout van Valkenburg's terugkeer in 1132. Reynout van Valkenburg was ten strijde getogen. Zijn vurig ros had hem gedragen, daar waar de kamp het felst, de aanval het hevigst was. De lauweren van den zege sierden helm en schild - maar ach - ze waren duur gekocht. Aan 't hoofd gewond, keerde hij terug naar zijn rotsburcht boven 't liefelijke stedeke, waar zijn oude moeder en een trouwe gade hem reeds zoo lange beidden, in bekommernis en vreeze.

Zine moder ginc bi 't vensterlijn,

Goddanc! daer comt die sone mijn!

385 Reynout rijdt den burghof op, ondersteund door zijn edelknappen, door bloedverlies uitgeput, bleek en zwak. Zijne moeder komt hem tegemoet en wil hem 'n heuchelijke familie gebeurtenis mededeelen.

Reynold! Reynold! Zone mijn!

Din vrouw gewan een kindekijn.

390 Maar Reynout's geest is te zwak, hij zelf slechts een schim meer van den dapperen paladijn, die vóór eenige maanden uittrok, fier, strijdbaar en sterk. Hij keert terug om te sterven.

So leget mi die costse blank,

Opdat ic ruste, ic ben crank.

395 De doodsengel zweeft reeds boven de muren van 't aloude slot.

Ende als hij in die coetse lagh,
Doe starf hi, onder wee ach.

Valkenburg kerkklokken verkonden nu in sombere melodie den dood van den ridderlijken strijder.

400 Zijne gemalin drukt haar jonggeborene vaster aan haar hart; zij vraagt aan Reynouts moeder, waarom de klokken toch zoo treurig luiden.

De moeder neemt het besluit haar heden Reynouts dood te verheelen.

Min dochter ten is een ommeganc
Mit vaan en vruys, mit psalterzanc.

405 De gravin is gerustgesteld, sluimert in en ziet in een visioen haar Reynout gelauwerd als overwinnaar terugkeeren. Zij ziet hem op zijn ros en hoort het klinken der hoeven. Zij ontwaakt en hoort hevig kloppen. 't Zijn de werklieden die Reynouts doodkist dichtslaan.

Zij schrikt en vraagt:

410 Mer segh mi, 't geruchte op den ganck
Is dat nie ktloppen planck bi planck?

De moeder geschokt in haar ziele, verbergt nóg haar leed en zegt, dat men de oude zolderpui herstelt.

Priesters dragen dan Reynouts lijk weg.

415 De gravin luistert, wordt angstig en vraagt verder:

O! Moder! moder, moder mijn,
Wie singht dat droevige refrein?

De oude vrouw houdt zich kalm en antwoordt, dat het de pelgrims, die van (St. Jago di) Compostel wederkeeren.

420 Ook nu treedt nog ruste in en Reynouts weduwe vraagt, of zij haar bruidskleed zal aanleggen, als haar held terugkomt.

Thans overweldigt het smartgevoel alle rede en de moeder zegt luid weenend:

O, draget geen rood, ne draget blauw,
Mer zwart alleen, min lief kersouw.

425 Min kind, ic 't niet meer bergen can
Dood en gesonken is din man.

Als een bliksemstraal uit helderen hemel, vaart deze ongelukstijding over de sponde der garvin. In wanhoop ijlende roept zij:

O! grond, rijt op, 'k wil in din schoot

430 Bi Reynolt wesen in der doot.

Met zooveel weedom hebben zelfs steenen medelijden; de rots opent zich, splijt vaneen, alles versinkt en de trouwe gade wordt met den dapperen Reynout in den dood vereenigd.

435 De rots groeide weer dicht, maar een trotsche eik met hooge, breed uitgewassen kruin, wees de plek aan, waar eens burcht en torens stonden tot volgende geslachten het slot herbouwden, dat ook weer in puin viel.

11 jan 1909 **Musea en monumenten.**

440 -- Opgaaf van het aantal bezoekers van de musea en monumenten, gedurende het 4e kwartaal en het jaar 1908: - het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden 1,138; 7,511;

2 apr 1909 **Oudheidkundige mededeelingen van het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden.**

Uitgekomen is het derde deel der oudheidkundige mededeelingen van het Rijks-Museum van Oudheden. [...]

445

28 apr 1909 Van 1 Mei tot en met 31 December a. s. is benoemd tot assistent bij 's Rijks-Museum van Oudheden te Leiden dr. M. A. Evelein, te Leiden.

15 okt 1909 **Munt- en Penningveiling.**

450 In de Woensdagochtend voortgezette veiling der collectie munten en penningen van wijlen mr. L. G. Brouwer, onder directie van den expert J. Schülman, werden o. a. de volgende interessante stukken verkocht:

[...] In de namiddagzitting werden onder veel belangstelling de Grieksche en Romeinsche munten verkocht o. a.: [...] 2251, een sou d'or van Constantijn den
455 Groote, f68; 2252 idem van denzelfde met gaatje, f27.

25 okt 1909 **Opgravingskamer in het Rijksmuseum van Oudheden.**

Men meldt ons uit Leiden:

460 Hedenmiddag werd de opgravingskamer in het Rijksmuseum van Oudheden weder geopend, waarin de resultaten der opgravingen in den afgelopen zomer vanwege het Museum verricht, zijn opgenomen. [...]

4 dec 1909 **AMERICA.**

465 De boring der rijksopsporing van delfstoffen bij de halte America aan de lijn Venlo-Eindhoven, heeft bij een diepte van 985 M. de eerste steenkoollaag ter dikte van 60 cM. doorboord. De eigenlijke steenkoolformatie werd bij een diepte van 904 M. bereikt.

470 17 dec 1909 Voor het tijdvak van 1 Jan. tot en met 31 dec. 1910 is benoemd tot assistent bij 's Rijks Museum van Oudheden te Leiden de heer dr. M. A. Evelein, te Leiden.

10 jan 1910 **huwelijk van Gabriel Smolenaars en Hendrika van der Elzen te Meijel**

475 25 jan 1910 **Oudheidkundige opgravingen in onze provincie.**

In No. 4 der >>Oudheidkundige Mededeelingen<< van het Rijks-Museum van Oudheden te Leiden geeft dr. M. A. Evelein een uitvoerig overzicht van de opgraving van een urnenveld bij Riethoven, in Noord-Brabant, waar hij [...]

480 27 jan 1910 **Boringen naar Steenkool.**

485 De boring naar steenkool bij de halte Amerika der spoorlijk Venlo-Helmond, uitgevoerd vanwege de Rijksopsporingsdienst is op 18 dezer gestaakt, na drie steenkoollagen van 60 tot 90 centimeter dikte te hebben aangetroffen. Deze boring heeft de op de uitkomsten der voorgaande boringen gebaseerde veronderstellingen volkomen bevestigd, daar de steenkoollagen op de diepte en in de volgorde werden gevonden, als verwacht was. Door deze bevestiging kon de boring thans gestaakt worden, daar de zekerheid bestaat, dat diepere steenkoollagen 160 [tot] 180 meter dieper liggen.

12 feb 1910 **Romeinsche nederzetting.**

490 Dr. J. H. Holwerda te Leiden schrijft in "Vragen en Mededeelingen" het volgende over de Romeinsche nederzetting bij Beesel. "Reeds vroeg waren hier bij Beesel enkele Romeinsche en Germaansche overblijfselen gevonden. Zelfs onderzochten we hier voor eenige jaren een klein grafveld uit die periode, waaruit enkele urnen in het
495 Rijksmuseum van oudheden aanwezig zijn. Daar men hier echter dezen winter het terrein in kultuur ging brengen, moest er vanwege het Rijksmuseum van Oudheden een onderzoek worden ingesteld naar wat hier waarschijnlijk eenmaal gelegen had en of de bewerking van den grond die vroegere resten niet verstoren zou. Uit den aard der zaak is het seizoen daarvoor ongeschikt. Toen ik dan ook de overtuiging had, dat de bebouwing van den grond hier aan de overblijfselen geen kwaad zou doen, kon ik het werk staken. Een
500 bepaald oordeel uit te spreken is misschien wat voorbarig. Toch meen ik hier in den grond zeker het profiel van een Romeinsche gracht te hebben gezien en zijn de scherven betrekkelijk weinig in aantal hier gevonden, alle aan een zelfde bepaald tijdstip in het latere deel van de 2e eeuw na Chr. toe te schrijven. Een en ander doet mij vermoeden, dat hier een slechts zeer tijdelijk Romeinsch kamp uit die
505 periode in den grond ligt, waartoe zeer waarschijnlijk ook de vroeger reeds gevonden brandgraven in de buurt hebben behoord. Hoewel door vroegere afgraving van het terrein een groot deel geheel moet zijn vernietigd, zal een nader onderzoek de juistheid van mijn vermoeden nog wel met zekerheid kunnen bevestigen of logenstraffen."

510

12 mrt 1910 Benoemd met ing. van 16 Maart tot: onder-dir. bij het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden, dr. J. H. Holwerda, thans conservator; tot administrateur bij dat museum P. L. van Genderen te Amsterdam, [...]

515 18 mrt 1910 Bij Min. beschikking is met 18 Maart bij het Rijks-Museum van Oudheden te Leiden benoemd tot conservator dr. M. A. Evelein, thans tijdelijk assistent bij dat Museum; - en tot amanuensis G. J. Schregel, te Leiden.

9 apr 1910 **Wetenschappelijke verzameling.**

520 Door den heer A. F. van Beurden, landmeter van het Kadaster alhier, is aan het Rijksarchief in Limburg eene belangrijke verzameling archivalia ten geschenke gegeven, terwijl de heer Van Beurden reeds vroeger meermalen blijk heeft gegeven van zijne belangstelling in 's Rijks oude archieven door de schenking van archiefstukken. Naar aanleiding hiervan is aan den heer van Beurden, bij K. B. van 19 Maart de eere-
525 medaille bedoeld bij de Kon. Besl. van 24 Mei 1897 en van 22 Juni 1898 in zilver, toegekend, als blijk van waardeering zijner belangstelling in 's Rijks wetenschappelijke verzamelingen betoond. St. Ct.

- 27 apr 1910 27 apr 1910 **brief van A. Bos aan A.F. van Beurden**
530 27 April 10.
Den WelEd. Heer A. F. van Beurden. Roermond.
Mijnheer!
In antwoord op uw briefkaart dd. 20 dezer zend ik u ingesloten een kaartje, waarop de
te meten terreinen zijn aangegeven
535 De door rode lijnen ingesloten terreinen worden in cultuur gebracht, voor 't
pachtcontract hebben wij de juiste groote noodig.
Zoo mogelijk zien wij in den loop der volgende week uw bezoek te gemoet.
Hoogachtend A. Bos.
een bijlage.
- 540 30 apr 1910 **Ambachtsschool.**
In het verslag over de ambachtsschool te Roermond lezen wij [...] Het bestuur bestond
over 1909 uit de heeren [...] A. F. van Beurden, lid en Secretaris. [...]
- 545 30 apr 1910 **Limburgsche Sagen en Legendes.**
SCHATBERG, KRONENBERG, DE MEIR EN SCHENKENBURG ONDER SEVENUM.
Een echt ouderwetsch, welvarend boerendorp, waar de landlieden hun oude gewoonten nog
behouden hebben, waar 's winters nog gesponnen wordt, de huismoeders haar garen nog
naar den wever brengen, waar de mannen nog manchester verkiesen boven nieuwerwetsch
550 laken voor de ruime kleeren en de bruiloften nog met oude zangwijzen en eetpartijen
gevierd worden zonder brasserij... dat is Sevenum, in het midden van Limburg, tegen
de Peel gelegen. Daar ziet men nog huizen en stallen, groot en ruim op eigen erf in
den boomgaard liggen en het tingerei, het koperwerk, de oude staande klok, de
klaptafel, de groote eikenhouten kisten in het voorhuis staan. En klokslag twaalf uur
555 's middags komt het eenvoudige middagmaal dampende op tafel, terwijl in den zomer
daarna alles gaat "ungeren" of dutten.
Maa zóó dom is de boer niet, of hij is den vooruitgang van den landbouw, der
zuivelbereiding en der kippenfokkerij trouw gevolgd en bijgebleven; hij is goed op de
hoogte van 't gebruik van kunstmeststoffen en der coöperatie. Daarom mogen wij van
560 Sevenum spreken, evenals van Horst en Maasbree, als van een welvarende gemeente.
Maar de oude spreektaal, het dialect, de oude zangdeunen, de zangwijzen van den
trouwen koningszoon, van het jongmensch, dat niet voor lieven, noch voor liefde
vatbaar scheen en toch ten slotte bezweek, de oude plaatselijke sagen, zij leven er
nog voort.
565 waar de bodem over het algemeen zóó vlak is, is een heuvel gauw een berg en aldus
noemt men een der vreemdkleurige, witgele zandduinen aan de Peel, den Schatberg. Hij
is hooger dan de omliggende. Links liggen diepe moerassen, broekgronden langs welke
randen dennenbosschen welig groeien.
Rechts, het eindeloos schijnende, te ontginnen stuk Peel, dat reeds omgeploegd is en
570 spoedig in cultuur gebracht zal worden. Hier en daar in de Peel, ver van ons af,
tusschen een groep boomen als een miniatuur-oase in de bruinzwarte vlakke, een oud
vervallen schaapskooi, dateerende uit den tijd, toen het schapenhouden nog l...de.
Verder aan den horizon bosschen, torens, fabrieksschoorstenen, een boortoren, die de
575 langzaam komende omzetting der Peel in bewoond en winstgevend terrein aankondigen.
Wij zitten op den Schatberg, en denkt er aan, dat als een boer ons nu ziet zitten,
hij voor zich heen mompelen zal: "ze zullen zoeken, maar ook niets vinden". Want in
dezen Schatberg is veel gezocht, getuige de groeven in de flanken en de gaten in den
top.
Een officier van hooge komaf ligt hier begraven, hij heeft zijn gouden degen naast
580 zich liggen en een schat, dien hij moest bewaren. Hij sneuvelde hier, hoe dat weet
men niet, maar werd door zijne volgelingen hier in de buurt begraven. Ook dezen
volgden hem echter in den dood. En aldus ligt hij hier te wachten. De één vertelt u,
het was een Romein, een ander dat het een Spanjaard was, maar ieder heeft toch wel
eens in den Schatberg gegraven en oud en jong zijn op den wonderheuvel geklommen. De
585 schat echter, hij is er nog evenmin gevonden als de "Kroon" op het gehucht
Kronenberg, dat ge een weinig meer rechts op Horst ziet liggen, waar men sporen vond
van oude bevestigingen, muurwerk, gebroken vaatwerk en aardewerk. Wat er ook van zij,
vaststaat de meening bij het landvolk, dat er op den Schatberg en op Kronenberg
vreemde dingen geschied zijn, die nog steeds op verklaring wachten.
590 Op de "Meir", een vierkant met wallen en grachten omgeven stuk grond, waar men nog
brokstukken van muren vindt, woonde in oude tijd een ouden pastoor. Hij kwam af en
toe naar het dorp en had een ouden schimmel, een wonderbeest Des avonds steeg zijn
bezitter in het zadel en zeide dan: "In einen keer tot in het Meer." De Schimmel

verhief zich en draafde door de lucht tot in het meer. Waarom, wie weet 't?
595 Ook de oude Schenkenweg, bij het dorp, thans verdwenen, wordt als eene geestenplaats
aangezien De Schencken van Nijdeggen hebben eene met vele wisselingen doorweven
geschiedenis. Hun kasteel Schenckenburg zag soms rare dingen. De laatste der
Schencken, die steek en degen droeg, was danig aan den drank en passeerde elken dag
600 het Sint Antonius kapelletje, door zijne voorouders gesticht. Telkenmale ging hij
spottende voorbij, tot men hem 's morgens na een zwelgpartij, dood vond in het
kapelletje. In zijn laatste uur had hij Sint Antonius toch nog bezocht. Toen het
kasteel nog in wezen was, moest de ophaalbrug elken avond te negen uur opgehaald
worden. Vergat men het, dan kwam er een groote zwarte hond op de brug liggen, die
605 iedereen met vurigen klauw en oogen weerde. Omdat er ook het paard 'paard zonder kop'
rond waarde, brak men het kasteel af, maar de daarvoor gevormde weide is nog als
bedorven en er groeien slechts distelen en doornen.
B.

[9 nov 2010 door Wim Dijkman Conservator Centre Céramique werd het volgende
610 toegevoegd:
Het blijft natuurlijk de vraag of het "gouden" zwaard, dat in de Schatberg ontdekt
werd, niet een bronzen zwaard uit de Bronstijd is geweest. In die tijd werden bronzen
zwaarden inderdaad als rituele deposities op natte plaatsen (rivieren, venen en
moerassen) geofferd. In die vondstomstandigheden krijgt een bronzen zwaard ook een
615 gele patina, die enigszins aan goud doet denken.]

2 mei 1910 Op Dinsdag a.s. zal in het hôtel Krasnapolsky alhier de
stichtingsvergadering van den Bond van Nederlandsche Fabrikanten van en Handelaren in
gouden en zilveren werken gehouden worden.
620 Het voorloopig bestuur bestaat uit de heeren Bern. J. Citroen, Amsterdam; Anth.
Begeer, Utrecht; W. v. Rossum du Chattel, Leiden; S. v. Osenbruggen, Amsterdam; P. v.
Santen Nzn., Amsterdam; W. H. Zeeman, Arnhem, en J. Attema, Leeuwarden.

2 mei 1910 **Rijksmuseum van Oudheden te Leiden.**
625 Het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden is kosteloos voor het publiek geopend: Op
werkdagen: van 1 Oct. tot 1 Juni van 10 tot 4 uur; - van 1 Juni tot 1 Oct. van 10 tot
5 uur; - op Zon- en feestdagen is de tijd van opening te 1 uur.
Het museum is gesloten op 31 Aug., op 3 Oct. en op Nieuwjaarsdag.

630 4 mei 1910 **brief van A. Bos aan A.F. van Beurden**
4 Mei 0.
Den Heer A. F. v. Beurden. Roermond.
M! In antwoord op uw briefkaart van gisteren deelen wij u mede, dat wij u Vrijdag a.
s. zullen wachten en voor 't gevraagde zullen zorgdragen.
635 Hoogachtend A. Bos.

4 mei 1910 **Fabrikanten en handelaren in gouden en zilveren voorwerpen.**

25 mei 1910 **Recu aangetekende brief**
640 Bewijs van ontvang voor een aangeteekenden brief HELENAVEEN
Aangegeven waarde /// 25 MEI 10
voor Ingenieur Kadaster, Roermond 12-4 N

25 mei 1910 **Rijksbescherming van oudheidkundige vondsten.**
645 27 mei 1910 **Rijksbescherming van oudheidkundige vondsten.**
[...] Ons Rijksmuseum van Oudheden heeft agenten die vrijwillig langen tijd zich
wekelijks zeer veel arbeid hebben getroost om de zaak in het goede spoor te houden.
De praktijk maakt dit noodzakelijk, dat kan geen burgemeester en mag het niet van hem
vergen. [...]

650 1 jun 1910 **Bewijs van storting**
No. 412
Bewijs van storting van eene som van f20.65 om per postwissel te worden overgemaakt.
De Brievengaarder, Govaarts.
655 HELENAVEEN 1 JUN 10 12-8 V

7 jun 1910 **brief van A. Bos aan A.F. van Beurden**
7 Juni 0.
Den Heer A. F. van Beurden. Roermond.

- 660 M! Hiermede hebben wij de eer u beleefd te verzoeken ons spoedig te helpen met de meting en kaart der gronden van de nieuwe boerderijen op de 'drie honderd Bunders' onder gemeente Horst.
Een spoedig antwoord gaarne tegemoetziende verblijfje
Hoogachtend
- 665 A. Bos.
MAATSCHAPPIJ HELENAVEEN
- 14 jun 1910 **Weerbericht (Telegrafisch).**
Mededeling van het Koninkl. Nederl. Meteorol. Instituut.
(Opgemaakt 14 Juni voorm. 10 37 u.)
Hoogste Barometerst. Coruna 770,5.
Laagste Vice 755.0.
Verwachting tot den avond van 15 Juni.
Meest matige noordwestelijke wind.
- 670 Afwisselende bewolking.
675 Weinig of geen regen.
Warmer.
EINDHOVEN 14 Juni 1910.
- 680 15 jun 1910 **Vondst van de gouden helm in Helenaveen door Gabriel Smolenaars**
[woensdag]
- 16 jun 1910 **Weerbericht (Telegrafisch).** [donderdag]
Mededeling van het Koninkl. Nederl. Meteorol. Instituut.
(Opgemaakt 16 Juni voorm. 10 37 u.)
Hoogste Barometerst. Aberdeen Shields en St. Kegness 772.4.
Laagste Memel 76-.7.
Verwachting tot den avond van 17 Juni.
Matige n.o.lijke tot oostelijke wind.
- 685 Half bewolkt
690 Waarschijnlijk droog weer.
Warmer.
EINDHOVEN, 16 Juni 1910.
- 695 18 jun 1910 **Opmerkelijke vondst.** [zaterdag]
De veenarbeider G. Smolenaars alhier [Meijel.] vond gisteren met het uitgraven van veen een gouden helm, gouden voetsporen, een gouden balletje en goudstukjes ter grootte van een kwartje. De geldstukjes dragen het jaartal 512. Tevens werd een laars gevonden. Veel belangstellenden gingen reeds deze voorwerpen bezichtigen en weten mede te deelen, dat helm en sporen nog bijna in haar geheel zijn. De laars is tamelijk verweerd. De voorwerpen werden ongeveer 2½ M. diep gevonden.
- 700
- 18 jun 1910 **E e n v o n d s t.** Te Helenaveen zijn bij het turfgraven een drietal munten, een paar schoenen en een wambuis van leder, waaronder een bruin weefsel.
- 705 Een en ander lag in de z.g. zwarte turf, waarvan op de plaats, waar de voorwerpen werden aangetroffen, slechts eene laag van 30 c.M. aanwezig is, bedekt met 1 M. bovenveen. [uit: Het Centrum]
- 18 jun 1910 Omtrent de te Helenaveen gedane vondst wordt ons nog het volgende gemeld: [zie 20 juni. De NRC ochtend- en avondeditie meldt de vondst dus al 3 dagen na de vondst.]
- 710
- 19 jun 1910 Bij het uitgraven van veen te Meijel (Limb.) heeft een arbeider op 2½ meter diepte een g o u d e n h e l m, gouden voetsporen, een gouden balletje en drie goudstukjes ter grootte van een kwartje gevonden. Deze laatste met het jaartal 512. Het gevondene is nog in gaven toestand. [NRC, dag]
- 715
- 20 jun 1910 **Den vondst.** [maandag]
Omtrent de te Helenaveen gedane vondst wordt ons nog het volgende gemeld: Tot dicht bij de plaats, waar de vondst gedaan werd, strekt zich een zandrug uit, komende van uit Limburg, welke eindigt in de "Peel". Zooals reeds werd gemeld, bevindt zich op de plaats zelve slechts weinig veen; gaat men verder hetzij naar het Noorden of het Westen, dan wordt de veenlaag hoe langer hoe dieper. De veenarbeider vond eerst 4 munten; vervolgens stukken leer, welke tot een kleedingstuk moeten hebben behoord; verder een helm, die jammer genoeg stukgestooten is, maar overigens zeer gaaf en mooi
- 725

730 is bewaard en een soort haak, om kledingstukken aan elkander te bevestigen. Eenige meters vond dezelfde veenarbeider later 38 munten. Verschillende van deze munten laten zeer goed het beeld van den regeerenden vorst zien, terwijl het randschrift zeer duidelijk Constantinus aangeeft. Opvallend waren eenige donkere plekken in het veen, die den indruk geven uit asch te bestaan. Een en ander is te meer merkwaardig, omdat gedurende de 50 jaren, dat hier veen gegraven wordt, nimmer een spoor is gevonden van levende wezens uit vroegere tijde.

735 21 jun 1910 **Uit een ouden tijd** [dinsdag]
Omtrent een te Helenaveen gedane vondst wordt nog het volgende gemeld:
Tot dicht bij de plaats, waar de vondst gedaan werd, strekt zich een zandrug uit komende vanuit Limburg, welke eindigt in de "Peel". [etc.]

740 21 jun 1910 **Uit ouden tijd.**
Bij het uitgraven van veen te Meijel (L.) heeft een arbeider op 2.1/2 meter diepte een gouden helm, gouden voetsporen, een gouden balletje en drie goudstukken ter grootte van een kwartje gevonden. Deze laatste met het jaartal 512. Het gevondene is nog in gaven toestand.

745 21 jun 1910 **Merkwaardige vondst.**
Meijel. Zooals in onummer werd medegedeeld, vond de veenarbeider G. Smolenaers verschillende gouden voorwerpen waarbij 3 goudstukjes. Thans kunnen wij mededeelen, dat dezelfde arbeider Vrijdagnamiddag op dezelfde plaats, doch iets dieper in het veen nog 36 goudstukjes vond. Alle dragen jaartallen varieerende tusschen 500 en 600.
750 Men vermoedt, dat de man voor heel wat waarde gevonden heeft. De voorwerpen trokken reeds tal van bezoekers.
[uit: **DE NIEUWE KOERIER. MAAS- EN ROERBODE.** Zaterdag 18 Juni 1910, No. 67 Eerste Blad. (=pagina 5) [...]] Dit blad verschijnt iederen DINSDAG, DONDERDAG en ZATERDAG]

755 23 jun 1910 **Recu van het kadaster**
No. 135. *A.F van Beurden*
KADASTER. *Landmeter van het Kadaster*
NO 4017 *te Roermond*
Ontvangen van den Heer Bos Directeur Maatschappij Helenaveen qq
760 de som van twintig gulden en vijfenzestig cent,
wegens conferentie en vervaardiging kaart verdeling boerderijen en berekening
Gezien 23 Juni 1910 Salaris f 13.00
De Ingenieur-Verificateur, Kad. recht reg. No. 18/268 18/269 2.-
Kwisthout Onkosten 5.65
765 TOTAAL f 20.65

23 jun 1910 **inventaris van de vondst door de gemeente Deurne, No 1360.** [donderdag]
N° 1360 Deurne 23 Juni 1910
770 Dezer dagen zijn bij het graven van turf op een diepte van p. m. 1.30 meter
Gevonden in de veengronden dezer gemeente gevonden
Schatten 1. 41 stuks kleine munten van de derde eeuw van Constantijn met een
?dig Romeinsch hoofd en lauwerkrans
775 2 Een verguld zilveren helm met oorplaten en naar men meent met Grieksch opschrift en versiering (erg beschadigd).
3 een stuk van een pijlkoker
4 Twee mantelspelden
5 Een gouden spoor
780 6 een paar stukken schoeisel en verder een party [?] stukken leder. waarschijnlijk door het opdelfen en behandelen verkleurd
Wij hebben gemeend UE?l hiervan te moeten kennisgeven
Id? den Heer Heneskes [?] van Binnenlandschzaken. Burgemeester en Wethouders
Id? den Heer Commissaris der Koningin - van Deurne ca
Noordbrabant.

785 23 jun 1910 **Landbouworganisaties.**
In café National te Venlo hadden Woensdagmiddag de algemeene vergaderingen plaats van den Zuid-Ned. Zuivelbond en van het botercontrole-station Maastricht. Voorzitter ? beide vergadering de heer Jan Truijen, burgemeester te Meijel. [...]

790 25 jun 1910 **Kostbare vondst.**

Bij het uitgraven van veen te Meijel (Limb.) heeft een arbeider op 2½ meter diepte een gouden helm, [...]

{Peel en Maas, zie 21 juni 1910}

795

25 jun 1910 **Merkwaardige vondst.** [zaterdag]

800 Door den veenarbeider G. Smolenaers te Meijel werd l.l. vrijdag bij 't grauwen turf graven in de door de firma Steegh & Esser gekochte veenderij der gemeente Deurne een merkwaardige vondst gedaan. Zij bestond u[i]t een helm met kruis versierd, doch jammer in stukken; een soort bel, een paar voetsporen, het gevest eens degens, verreweg vergaan; een speld, stormband en lederbedekking, alles met fijne bolletjes, ter groote van fietskogeltjes afgezet. Verder nog een paar overschoenen van ongelijke grootte, terwijl bij dit alles nog kwamen 41 geldstukken met het jaartal 512. Later werden nog twee zulke stukken door andere personen gevonden. De schat, zooals men 't
805 aanvankelijk betitelde, in de meening, dat alles van puur goud en zilver was, heeft veel bekijks, en menig dubbeltje kijkgeld werd door den gelukkigen vinder ingecasseerd.

810 Op de plaats waar de vondst gedaan werd, uit de grauwe turf slechts ruim een meter diep, waarop dan nog enkel twee lagen zwarte volgen, en men reeds het zand krijgt. De verschillende voorwerpen zaten tusschen 't grauw en zwart veen, in de zoogenaamde loklaag. Men denkt nog meer te vinden.

Ons dunkt, dat de vondst meer merk- dan wel geldwaardig zijn zal, daar heel wat van het eerst gemeente goud ontbreekt. Den geschiedvorschers de eer de waarde er van te verhoogen.

815 Maandag werd een en ander bij den burgemeester van Meijel, den EdAchtb. Heer J. Truijen, gedeponeed.

25 jun 1910 **De merkwaardige vondst in de Deurner Peel.**

820 De Peel, het geheimzinnige moeras, dat op de oude kaarten zonder dorpen, zonder rivieren alléén door een lange grens gedeeld geteekend staat, heeft in de laatste eeuw groote beteekenis gekregen voor de omliggende dorpen. Venray, Horst, Asten en Deurne zijn er rijk door geworden en er heerscht eene bedrijvigheid, die onze voorzaten zich in de verste verte niet hadden kunnen droomen. Het dorp Helenaveen en Griendtsveen zijn ontstaan en worden langzamerhand van veendorpen, land bebouwende
825 plaatsjes.

Het veen is ontstaan uit vergane bosschen op gronden, die door een heuvelkring omgeven geen voldoende waterafvoer hadden.

830 Aldus bergt het veen in zijn schoot vergane bosschen en heesters; de lokplaat zorgde toen de bosschen door een Noordwesterstorm omgeslagen waren, voor de vorming van het bovenveen. In die bosschen leefde vroeger de oeros, en huisde beer, hert en ree. Voor jaren ontgroef men een paar groote ossenhorens, en aan de randen van het veen vindt men nog bijlen en wiggen uit de Steenperiode.

835 Over die geheimzinnige peel loopen bij het volk allerlei sagen. Men verhaalt van menschen, die regelrecht van Meijel op Seven(um) wilden gaan en nooit meer terug keerden, van een herder met eene kudde, die in een der plassen verdronk en wiens hond 's nachts nog over de eenzame vlakte huilt. Men vertelt van ongedoopte klokken, die door den duivel uit de torens gerukt, in het zwarte Soemeer geslingerd zijn en daar alleen op Kerstnacht luiden.

840 Het zwarte water van het "Soe" is daarom zoo donker, wijl de moeder van den satan daarin eens per jaar het duivelspakje wast en dan, om er een frisschen reuk aan te geven, het droogt op een vuur van schapenhoeven. Ook zeide men vroeger, dat dat Soemeer onpeilbaar diep was, met dit gevolg, dat men zeer omvangrijke maatregelen genomen had voor de ontwatering, waarna bleek, dat het slechts een paar meter diep was en veel paling bevatte.

845 Maar op ééne sage willen we wijzen, die wij een poos geleden in het tijdschrift Buiten met andere in het licht gaven, nl. dat in de heidestreek van Sevenum tegen de Peel aan, de sage liep, dat in de peel een Romeinsche Tribuun of hoofdman met zijn gouden helm en zwaard begraven lag of verzonken was.

850 En ziet, eenige dagen geleden stoot men in de Deurnesche peel, lijnrecht tegenover het gedeelte van die Peel, waar men dit verhaal nog vindt, op allerlei merkwaardige voorwerpen, die het weer in het licht doen treden. In de pers loopen daarover allerlei onjuiste berichten en voorstellingen, waarom het niet ondienstig zal zijn met de vondst eenigszins nader kennis te maken.

855 De vindplaats ligt niet ver van Meijel en Helenaveen op Deurnesch gebied in het Veen. De onderbodem is zand, daarop ligt dicht veen, dan zwart veen voor turf en hierop het grauween, voor turfstrooisel gebruikt, dit laatste ongeveer een meter vijftig à een meter vijf en zeventig dik.

De vinder is Smolenaers te Meijel, die alles in zijn geheel bijeenhoudt en met
860 prijsbare eerlijkheid en onmiddellijk kennis gaf van den vondst, voor zooverre
noodig. De voorwerpen berusten ten zijne huize te Meijel.
Met de schop stiet hij op een hard voorwerp en toen hij eenigszins begreep, dat het
iets merkwaardigs was, ontgroef men het voorzigtiger.
Men vindt een verguld zilveren helm 30 cM. lang en 20 cM. breed en even hoog. Hij
865 bestond uit een sterke lederen kap, waarop door middel van vele zilveren stiften die
in paarkenoppen eindigden een achttal fraai bewerkte vier- en driehoekige platen van
verguld zilver bevestigd waren. Zij werden samengehouden door een van voor naar
achter loopenden kam van edel metaal, bezet met zilveren paarken. Van voren, boven
het gezicht was de helm wat meer ovaal gehouden. Ook de mooie zijstukken, die van den
870 helm langs de schouders afhangen, vond men. Zij zijn 20 cM. hoog, van boven 12 breed
en met een sierlijk verloop tot 5 cM. ingaande.
Daarbij lag een gouden lelieversiering 10 c.M. bij 10 c.M.; een mooie achterplaat,
half rond, waaraan nog de gespen en een riempje zaten en waarop in zeer vreemd schrift
875 een lange naam gedreven is. Het schrift herinnert aan 't Runenschrift, maar vertoont
meer Grieksche vormen. Aan een groven schoen zat een bronsverguld spoor, aan een stuk
doek of leder een goedgevormde, zware mantelhaak of fibula.
Ook 41 munten lagen bij deze overblijfselen uit lang vervlogen tijden. Het zijn
meestal bronzen munten uit den tijd van Keizer Constantijn. Van deze uit cultuur-
historisch oogpunt merkwaardige vondst is kennis gegeven aan het Rijksmuseum te
880 Leiden en 't is te hopen, dat men met ernst zal trachten, deze vondst in zijn geheel
voor 's Rijks verzamelingen te verkrijgen. A. F. VAN BEURDEN. ROERMOND.

27 jun 1910 **ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN.** [maandag]

885 **De merkwaardige vondst in de Deurner Peel.** De heer A. F. van Beurden schrijft in de
N. Koerier van de Peel, het geheimzinnige moeras, dat op oude kaarten zonder dorpen,
zonder rivieren alléén door een lange grens gedeeld geteekend staat, heeft in de
laatste halve eeuw groote beteekenis gekregen door de omliggende dorpen.

28 jun 1910 **Kasboek van de Maatschappij Helenaveen**

1910		Per transport			f 6193.27
890 Jun	23	" Onkosten ? reisk. direct	?otre		30.- 1
	24	" idem telefon huis	86		14.30 v
1910		Per transport			f 8107.99
895 Juni	28	" A. Bos dir? sal op rek			223.50
		" Onkosten receptie direct.			100.-
	30	" Veengronden kadaster opmet	91		20.65

28 jun 1910 Men meldt ons uit Helenaveen: [dinsdag]

900 Omtrent de alhier gedane vondst kan nog worden medegedeeld: [...] zie 6 juli 1910

2 jul **WEEKBLADEN.**

905 Buiten brengt afbeeldingen van de in de Peel gevonden helm en andere oudheden.
[26 oktober 2010: de heer Wim Dijkman (043-3504575, wim.dijkman@maastricht.nl) van de
gemeente Maastricht vindt dit nummer in het gemeentearchief. Buiten was een
geïllustreerd weekblad voor het buitenleven. Op p. 323 staat het artikel met tekening
van de hand van A.F. van Beurden.]

4 jul 1910 **WEEKBLADEN.**

910 Buiten: Weder platen bij de beschrijving van Reims; van den torenvalk, een miskenden
vogel, door jhr. Van Pallandt. De oude helm gevonden in de Peel; huize Hildebrand in
den Haarlemmerhout.

2 jul 1910 **BUITEN.** p. 323 en 324

EEN MERKWAARDIGE VONDST IN DE DEURNER PEEL.

(15 JUNI 1910).

915 Reeds hebben wij in de Limburger Legenden en Sagen de volksverhalen over de Peel in
Buiten geboekstaafd en daarbij verteld, hoe men op het Sevenummer gedeelte sprak van
een Romeinschen veldheer of krijgsoverste, die daar verzonken zou zijn met zijn
gouden helm, zwaard en speer.

920 En alsof eene vondst in het veen nog eens tastbaar bewijzen moest, dat de grond der
Sagen dikwijls eene ware geschiedenis is, zoo viel ons dit op bij de mare, dat juist
aan de andere zijde van het oude moeras een Romein gevonden was, althans zijn
vergulde helm, zijn sporen, zijn schoeisel, zijn speer en zijn geld. Een aanzienlijk
man, die een gulden hoofddekseel droeg, schijnt daar werkelijk verzonken te zijn en

925 bij het ontgraven van het veen vond de veenwerker Solenaars (van Meijel) de volgende
merkwaardige overblijfselen, die door de goede zorgen van den directeur Bos (van
Helenaveen) en de zorgvuldigheid en eerlijkheid van den vinder alle bijeen bleven, en
nu ten zijnen huize, te Meijel berusten. Op 1 M. 75 cM. onder het bovenvlak, dáár
930 waar het grauwe of losse veen ligt op het zwarte of vaste veen, op een zandrug, die
door de Peel loopt, stiet men op iets hards. 't Was een stuk van den helm, die
inwendig met leer bekleed was, waarin zelfs een kussentje lag, om het hoofd tegen den
druk te beschermen. Langzamerhand kwamen te voorschijn de lederen koker, een grove
schoen, waaraan de bronzen vergulde spoor zat, een bronzen mantelhaak, een sluitstuk
van een pijlkoker en dan de zilveren zwaar vergulde helm met gedreven lijstwerk en
935 versierselen bedekt, welks saamgehouden werden; dit alles was met zilveren stiften,
die naar buiten in knopjes eindigden, op de lederen kap bevestigd. Het metaal is
zuiver roestvrij, het verguldsel is iets donkerder van kleur, maar goed bewaard.
Doordat men, jammer genoeg, het metaal van het leder gescheiden heeft, is de helm in
de oorspronkelijke samenstellende stukken gevallen. Nog werden twee platen van den
helm, een zwaardlelie, die als sieraad met de kap door stiften verbonden was,
940 gevonden. Eene zijplaat draagt een opschrift, dat een der lezers wellicht ontcijferen
kan. Nog werd een plaat gevonden door een ander arbeider. Door de goede zorgen van
den Burgemeester van Deurne werd eene wacht bij de vindplaats gezet, waardoor
ontgraving door onbevoegden voorkomen wordt. Bij dat alles werden 41 bronzen en
zilveren muntstukken gevonden met den kop en het omschrift Constantinus, keerzijde
945 b.v. gekroonde naakte god met staf, bliksemschichten en vogel, daarnaast eene B.
Terwijl wij hier eene afbeelding van den merkwaardige vondst op 1/3 der ware grootte
aanbieden, meenen wij wel te doen op het cultuur-historisch gewicht daarvan te
wijzen, opdat deze voorwerpen spoedig eene plaats vinden in het Leidsche Museum.
A. F. VAN BEURDEN.

950 6 jul 1910 **Merkwaardige vondst.**

DEURNE. Omtrent de alhier gedane vondst kan worden medegedeeld, dat de firma, aan
welke het bovenveen behoort, eenige mannen aan het werk heeft gezet, om ook het
naburige veen te onderzoeken.
955 Ondertusschen is er een strijd ontstaan over den eigendom van de gevonden voorwerpen.
Zooals reeds werd gemeld, werd een en ander aangetroffen op de grens van het
bovenveen en het z.g. zwarte veen.
Waar nu de gronden behooren aan de gemeente Deurne, het bovenveen evenwel verkocht
werd aan de firma, bij welke de vinder in dienst was, laten zoowel de gemeente Deurne
960 als genoemde firma rechten gelden.
De voorwerpen werden voor het grootste gedeelte, door den vinder bij den Burgemeester
van Meijel in bewaring gegeven.
Van het museum van oudheden kwam bericht in, dat in verband met de opgravingen te
Voorburg, geen persoonlijk onderzoek van het museum uitgaande ter plaatse kan
965 geschieden.
Namens het museum is evenwel een schrijven gericht aan de burgemeesters van Deurne en
van Meijel.

7 jul 1910 **Provinciale Staten.**

970 Dinsdagmorgen opende Z. Exc. Jhr. Mr. G. Ruijs de Beerenbrouck in naam der Koningin
de Kamerzitting der Provinciale Staten van Limburg.
Afwezig waren met kennisgeving de heeren Janssen, Helden, Korsten, Herten en Truijen,
Meijel. [...]

975 16 jul 1910 **ASTEN.** Zondag had de gelukkige vinder van de oude Romeinsche munten en
andere voorwerpen uit de 5e en 6e eeuw deze geëxposeerd in een café alhier. Vele
belangstellenden tot zelfs van Antwerpen en Amsterdam zijn deze komen bezichtigen,
zoodat deze overblijfselen uit de oudheid den eenvoudigen Peelarbeider reeds menig
dubbeltje hebben opgebracht. Naar hij verzekerde is door een heer uit Rotterdam reeds
980 duizend gulden voor zijne vondst geboden.

16 jul 1910 **DEURNE.** Zaterdag l.l. was alhier op 't Raadhuis de secretaris van 't
museum van oudheden uit Leiden, teneinde de gedane vondst, door G. Smolenaars uit
Meijel, in de Veenderijen onzer gemeente, te onderzoeken. Genoemde heer verklaarde ze
985 nog al van groote waarde en de diverse voorwerpen zullen dan ook naar genoemd museum
worden opgezonden, wijl daar voor de hoogst mogelijke opbrengst zal gezorgd worden.
Op Zondag 24 Juli a.s., zullen zij nog den ganschen dag, tegen een kleine vergoeding
voor den vinder, op 't Raadhuis alhier te bezichtigen zijn.

- 990 23 jul 1910 **Een vondst in de Peel.**
Een veenarbeider heeft in het moeras de Peel, onder de gemeente Deurne, merkwaardige dingen gevonden. Deskundigen stelden een nader onderzoek in, waarbij, naar de Arnh. Crt medegedeelt, het volgende bleek:
Bij het graven stiet S. op een hard voorwerp [...]
- 995 [uit: De Sumatra post]
- 23 jul 1910 **De Peel in Duitschland.**
Naar aanleiding van het artikel "Een merkwaardige vondst in de Deurner Peel door A. F. van Beurden, vinden wij in de *Landeszeitung für beide Mecklenburg und de*
- 1000 *Nachbargebiete*" een interessante mededeeling.
Ter herinnering zij even vermeld, dat in de Deurner Peel onlangs gevonden werden verschillende voorwerpen van goud en zilver, tot de uitrusting van een ridder behoord hebbende en waarvan men vermoedt, dat zij dateeren uit den jare 350 na Chr[i]stus.
Nu komt de schrijver van het Duitsche blad heel leuk beweren, dat die vondst
- 1005 geschiedt is op de Hollandsch-Duitsche grens bij Kaldenkirchen, zoodat eerst zal moeten uitgemaakt worden of de vondst gedaan is op Duitsch dan wel op Hollandsch grondgebied.
Behalve dat schrijver de geographie geweld tracht aan te doen, door Deurne zoo maar zonder blikken of blozen naar de grens bij Kaldenkirchen te verplaatsen, verklaart
- 1010 hij reeds in zijn overmoed, dat binnenkort het museum te Berlijn met een interessante oudheidkundige vondst zal verrijkt worden.
Schrijver eindigt zijn stuk met den wensch, dat het blijken mogen, dat de chevalier errante zich op Duitschen bodem te sterven legde.
Wel wat al te naïef! (N. V. C.) [en] Venl. Crt.
- 1015 17 aug 1910 [...] Den heer Truijen, Meijel, wordt een huldetelegram gezonden met den wensch voor een spoedig algeheel herstel.[...]
- 3 sep 1910 **Jubileum van den Heer Kwisthout.**
- 1020 [...] Bij monde van den heer Paulussen van Maastricht, als oudste landmeter der divisie, werd de heer Kwisthout geluk gewenscht, terwijl namens allen een bloemstuk aangeboden werd door mej. Hortense van Schoonhoven van Beurden, als jongste gaagreëerde bij het kadaster. [...]
- 1025 22 sep 1910 **Wat de vogels in Limburg vertellen.**
A. F. van Beurden schrijft in Buiten. De volkshumor heeft overal wat op gevonden. Alle ambachten en bedrijven vallen onder zijn bereik. Pittig, soms was ruw, [...]
- 22 sep 1910 - Geslaagd voor het examen van gediplomeerd en beeëdigd landmeter te
- 1030 Hasselt de heer J. H. Smits te Griendtsveen, leerling van den heer van Beurden, landmeter v. h. kadaster te Roermond.
- 1 okt 1910 **Assistent Museum voor Oudheden te Leiden.**
- Aan het Rijksmuseum voor oudheden te Leiden is de betrekking vacant van assisyemnt
- 1035 bij de Grieksche afdeeling. Jaarwedde fl200. De benoeming geschiedt tijdelijk.
Aanmeldingen schriftelijk bij de directie van dat museum, Breestraat 22, met duidelijke aanwijzing welke archaeologische studies de sollicitanten reeds gemaakt hebben.
- 1040 18 nov 1910 **De helm uit de Peel.**
Memorie van toelichting behorende bij het besluit van den Raad der Gemeente Deurne c.a. van den 18 November 1910, tot verkoop van haar aandeel in eene vondst van Romeinsche voorwerpen in de Peel.
Deze zomer is door G. Smolenaars, veenarbeider te Meijel, gevonden op de gronden
- 1045 dezer Gemeente, waarvan het grauween is verpacht aan de firma Terwindt en Arnst terwijl hij aan het turfsteken was, voor de firma Steegh & Esser, die naar het schijnt, de gronden exploiteert, 41 oude munten en de overblijfselen van een lederen helm met zilver gemonteerd, een spoor, een eindstuk van eenen pijlkoker en eene mantelspeld.
- 1050 G. Smolenaars, is als vinder voor de helft eigenaar van deze vondst, terwijl de andere helft toekomt aan den eigenaar van den grond, in dit geval naar onze meening de Gemeente.
Al dadelijk maakte de firma Steegh & Esser aanspraak op dien schat, daar hij beweerde dat het grauween van hem is, en dus ook de daarin gevonden voorwerpen. Smolenaars
- 1055 heeft zijne helft van den gevonden schat aan het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden

- verkocht, voor de som van f1200,-, terwijl dat museum aan de gemeente voor hare rechten op die vondst, f800, bood, welk bod later is verhoogd tot f1000,-, zullen ze daarbij tevens de risico van procedure's enz. die eventueel door derden zullen worden ingesteld, overnemen.
- 1060 Alhoewel, na ingewonnen rechtskundig advies ons oordeel is, dat de gemeente voor de helft eigenaar der vondst is, meenen wij, vooral met het oog op den alleszins billijken prijs, de aanspraken en rechten op de vondst, voor de geboden som van f1000,- te moeten staan.
- 1065 De Raad der Gemeente Deurne c.a. heeft in zijne openbare vergadering van den 18 November 1910 besloten als volgt:
Onderhandse verkoop van de vondst in de Peel. Smolenaars uit Meijel heeft in de Peel Romeinse voorwerpen en antiquiteiten gevonden. Hij heeft zijn aandeel in de vondst verkocht voor f1200,= aan het Rijksmuseum in Leiden. De directeur van het museum heeft de gemeente voor haar aandeel een bod gedaan van f800,=, welk later is
- 1070 *verhoogd tot f1000,=. B en W stellen voor het aandeel voor die prijs af te staan, met dien verstande dat alle eventuele proces-kosten en schadevergoedingen hieruit voortvloeiende voor rekening van de koper komende. Het lid van Griensven is van mening dat de gemeente wel de volle prijs kan bedingen. Algemeen wordt goedgevonden het aandeel in de vondst voor de geboden prijs à f1000,= af te staan echter onder*
- 1075 *beding dat alle kosten van mogelijk rechtsgedingen voor rekening van de kopers zijn. Voorgelezen wordt een besluit met memorie van toelichting tot verkoop van de vondst 't welk unaniem wordt goedgekeurd.*
- 1 dec 1910 De raad van de gemeente Deurne heeft besloten onderhands te verkopen:
- 1080 1. onderhands te verkopen een vondst van Romeinse voorwerpen gevonden in het veen alhier
Aan het rijksmuseum van oudheden te Leiden, onderhands te verkopen, haar aandeel in een vondst, bestaande uit 41 oude munten en de overblijfselen van een lederen helm met zilver gemonteerd, een spoor, een eindstuk van eenen pijlkoker en eene
- 1085 *mantelspeld gevonden in de veengronden dezer gemeente, door G. Smolenaars arbeider te Meijel bij het graven van grauwwveen, eigendom dezer gemeente, echter in pacht bij de firma Terwindt en Arnzt en wel voor de som van f.1000.- onder voorwaarden:*
- 1090 *De gemeente Deurne c.a. verkoopt enkel hare rechten, die zij op deze vondst heeft en de koper stelt zich verantwoordelijk voor de kosten en de procedure's die het gevolg mochten zijn van in te stellen vorderingen of aanspraken op de mede eigendom dezer oudheden, in dier voege dat de kosten door eventuele door derde in te stellen eischen aan de gemeente verkoopster, veroorzaakt, door den koper zullen worden gerestitueerd en verder dat daar de gemeente slechts hare rechten op deze van [..] verkoopt, de verkoopster nimmer tot teruggave der koopsom zal kunnen worden*
- 1095 *genoodzaakt en eindelijk dat alle kosten op deze verkoop vallende, door den koper zullen worden betaald of door hem aan de gemeente terug gegeven. De betaling der koopsom aan de ontvanger dezer gemeente zal plaats hebben bij het passeren der akte van koop en verkoop. De secretaris P.L. Gijsbers.*
- 1100 *Memorie van toelichting. Deze zomer is door G. Smolenaars, veenarbeider te Meijel, gevonden op de gronden dezer gemeente, waarvan het grauwwveen is verpacht aan de firma Terwindt en Arnzt, terwijl hij aan het turfsteken was voor de firma Steegh en Esser die naar het*
- 1105 *schijnt die gronden exploiteert, 41 oude munten en de overblijfselen van een lederen helm met zilver gemonteerd, een spoor, een eindstuk van een pijlkoker en een mantelspeld. G. Smolenaars is als vinder voor de helft eigenaar van deze vondst, terwijl de andere helft toekomt aan den eigenaar van deze grond, in dit geval naar onze mening*
- 1110 *de gemeente. Al dadelijk maakt de firma Steegh en Esser aanspraak op dien schat, daar zij beweerde dat het grauwwveen van haar is en dus ook de daarin gevonden voorwerpen. Smolenaars heeft zijne helft in den gevonden schat aan het rijksmuseum van oudheden te Leiden verkocht voor de som van f.1200.- terwijl dat museum aan de gemeente voor*
- 1115 *haar rechten op die vondst f.800.- bood, hetwelk bod later is verhoogd tot f.1000.-, zullende daarbij tevens de risico van procedure enz. die eventueel door derden zullen worden ingesteld, door het museum worden overgenomen. Alhoewel na ingewonnen rechtskundig advies, ons oordeel is, dat de gemeente voor de helft eigenares der vondst is, menen wij vooral met het oog op den alleszins*
- 1120 *billijken prijs de aanspraken en rechten op de vondst aan het rijksmuseum van oudheden te Leiden voor de geboden som van f.1000.- te moeten afstaan.*

20 dec 1910 **De nieuwe opgravingskamer en het Museum van Oudheden.**

1125 [...] Ten slotte is in het museum opgesteld de prachtig verguld zilveren helm met bijbehorende voorwerpen, over het vinden waarvan in de Peel dezen zomer zooveel in de verschillende bladen is geschreven. Dit voorwerp, werkelijk een zeer mooi schilderachtig stuk, zooals het daar door een electriche lichtglans beschenen is tentoongesteld, is nog wel niet geheel Rijkseigendom geworden, maar gelukkig bestaat toch de zekerheid, dat het voor ons Rijksmuseum van Oudheden behouden blijft.

1130

21 dec 1910 **Opgravingskamer te Leiden.**

1135 In het Rijks- Museum van Oudheden te Leiden is weder de opgravingskamer geopend, waarin tentoongesteld zijn de voornaamste uitkomsten van het door dr. J. H. Holwerda in opdracht van H. M. de Koningin ondernomen onderzoek bij Nierssen en het Uddelermeer. [...] Ten slotte vermelden wij den prachtigen verguld-zilveren helm met bijbehorende voorwerpen, dezen zomer in de Peel gevonden. Dit zeer schilderachtige stuk zal voor het Rijks-Museum behouden blijven, al is ook het nog niet geheel Rijkseigendom geworden.

1140 22 dec 1910 - In de Dinsdag in het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden geopende Opgravingskamer is o.m. opgesteld de prachtig verguld zilveren helm met bijbehorende voorwerpen, over het vinden waarvan ? de Peel dezen zomer zooveel in de verschillende bladen is geschreven.

1145 10 jan 1911 **Persdelict.**

1150 Voor de rechtbank alhier stond heden terecht de heer L. R., drukker-uitgever van de Roermondenaar, beklaagd van smaadschrift en belediging van den heer A. F. van Beurden, landmeter en oudheidkundige alhier, door het opnemen van een beledigend stuk in dat blad en het te doen verspreiden en te weigeren op eerste aanmaning na het verlenen van rechtsingang den naam van den schrijver te noemen. Het openbaar ministerie, het ten laste gelegde wettig en overtuigend bewezen achtend, eischte veroordeling tot een boete van f50 te vervangen door een hechtenis van 20 dagen.

1155 De verdediger, de heer mr. Wijnans te Maastricht, eischte ontslag van rechtsvervolging subs. vrijspraak. Uitspraak 24 Januari.

12 jan 1911 **Voor waarheid en recht"!?**

1160 In no. 144 van de *Roermondenaar* of *Limburgs Belang* heeft een artikel gestaan, ondertekend Meijelaar. Het handelt voor een deel over den in de Deurnerpeel gevonden helm. Daarin werd o. m. geschreven:

1165 ... als hij zekeren Roermondschen landmeter tot helper neemt, want dat moet een geleerd oudheidkundige zijn, maar die kwam toen op de koffie, toen hij naar de gevonden voorwerpen kwam kijken, want die had met den vinder nog een karwei onder de voeten, omdat hij zoo goed bij de hand is om erfenissen te regelen en daarvoor al vooruit voor onkosten honderd francs laat betalen en dan niets meer van zich laat hooren, want zoo denkt hij zeker, van de domme menschen is het nog te halen, maar hij was gauw de deur uit en zal wel niet meer terugkomen en de erfenis zal wel zuur worden van het lange liggen.

1170 Iedereen zal begrijpen, dat hierin de heer van Beurden, alhier, zeer duidelijk werd aangewezen. Deze diende dan ook bij den Officier van Justitie een aanklacht in tegen de redactie van het blad wegens smaadschrift en belediging.

1175 Dinsdag diende deze zaak voor de rechtbank. Als beklagde stond terecht L. Reijners, drukker en uitgever van het blad, wegens het drukken en uitgeven van dit nummer, waarin de eer en goede naam van den heer van Beurden werd aangerand en de heer van Beurden werd beledigd, terwijl hij niet op de eerste aanmaning na het verlenen van den rechtsingang den naam van den schrijver had genoemd. Verdediger was de heer mr. A. Wynans, Maastricht.

1180 De heer van Beurden, der eerste getuige, verklaart, dat hij zich door den inhoud van dat stuk beledigd heeft gevoeld, vooral wegens de insinuatie dat hij zich 100 francs heeft laten betalen zonder er iets voor te doen.

Get. krijgt dikwijls opdracht om oudheidkundige opsporen te doen en acht zich ook door dat schrijven benadeeld.

1185 Met het besproken onderzoek in die erfeniszaak bemoeide het zich op verzoek van den heer Mr. Gertsen, griffier dezer rechtbank. Dat was reeds in het jaar 1900. Get. heeft daarvoor gedurende drie dagen aan het rijksarchief te Maastricht en elders onderzoekingen gedaan en zich daarvoor 100 francs laten betalen. Wel heeft dat

- 1190 onderzoek weinig vrucht gehad, omdat er stukken ontbraken. Voor zoover get. weet, zijn er onder de vijf landmeters alhier geen anderen die aan wetenschappelijk onderzoek en oudheidkunde doen.
- Op telegrafisch verzoek van den directeur van het Rijksmuseum te Leiden is get. bij den vinder Smolemaars naar den helm gaan kijken. Hij kwam er met den burgemeester van Meijel en werd door Smolenaars zeer netjes behandeld. Hij kreeg gelegenheid om een teekening te maken. Geen enkel minder aangenaam woord werd gesproken, zoodat
- 1195 get. zeer verbaasd was, toe hij in die courant het tegendeel zag staan. Mr. Wynans vraagt, krachtens welken titel de heer v. Beurden zich gekwalificeerd heeft als oudheidkundige.
- De heer van Beurden: Zoo heb ik me zelf niet genoemd, maar dat heeft dat krantje gedaan. Get. is wel lid van vele oudheidkundige vereenigingen en verklaart ook op
- 1200 een vraag van den president, dat hij in verschillende tijdschriften over zulke zaken schrijft, maar dien titel heeft hij zich absoluut niet gegeven. En als het den heer Wynans kan interesseeren, wil get. nog wel verklaren, dat hij dezer dagen nog tot eerelid benoemd is van de oudheidkundige academie te Madrid.
- De heer *Wynans*: Dat kan iedereen worden!
- 1205 De heer *van Beurden*: Maar mr. *Wynans* dan toch zeker niet!
- De heer *Wynans*: liefhebberen de landmeters Pijls en Raeven ook niet in oudheden?
- De heer van Beurden: Zij hebben wellicht oude potjes, maar doen niet aan oudheidkundige onderzoekingen.
- De heer *Wynans*: Waarom heeft get. zich dat stuk aangetrokken?
- 1210 De heer *van Beurden*: Voor ieder verstandig mensch is het blijkbaar, dat ik bedoeld ben. Niemand is daarenboven met Smolenaars in aanraking geweest als ik Get. begrijpt zoo'n vraag niet. Hadden ze nu gezegd: we hebben ons vergist, dat was eerlijk, dan waren ze er in eens af. Maar goedpraten kan men dergelijke insinuaties niet.
- De tweede get., de heer *M. Verhagen*, verklaart in dienst van den uitgever het nummer van dat blad te hebben verspreid.
- 1215 *Beklaagde* bekent bedoeld nummer te hebben gedrukt en uitgegeven. Hij heeft het stuk zelf afgedrukt, nadat het op de drukkerij was aangeboden. Hij heeft het niet gelezen voor de zaak bij den rechter commissaris was aanhangig gemaakt. Bekl. zou het stuk beleedigend achten, als de naam van den heer van Beurden er bij had gestaan. Den
- 1220 schrijver heeft hij niet willen noemen.
- Requisitoir.*
- De substituut-officier van Justitie, mr. Roeters van Lennep, zegt in den aanvang van zijn requisitoir, dat volgens de wet de drukker-uitgever wordt vervolgd, omdat hij
- 1225 niet bij de eerste aanmaning na het verleenen van rechtsingang den naam van den schrijver heeft genoemd. Is er smaadschrift, dan moet de eer en goede naam in het verspreide stuk zijn aangerand, en voor opzettelijke beleediging moet er een bepaald persoon zijn aangewezen.
- De stukken bewijzen dit alles reeds.
- 1230 Spr. deelt de meening niet, gelijk te voren al door de verdediging is aangevoerd, dat het niet blijkt, dat in de courant aan den heer van Beurden een feit is ten laste gelegd, waardoor zijn eer en goeden naam wordt aangerand.
- Die eenigszins op de hoogte is van den toestand, denkt bij het lezen van het stuk onmiddellijk, dat niemand anders dan de heer van Beurden bedoeld kan zijn.
- 1235 Er wordt gesproken van een Roermondschen landmeter, dus één landmeter. Deze wordt nader aangeduid als oudheidkundige.
- Een oudheidkundige is iemand, die kennis heeft van oudheden, zich daarmee bemoeit en langzamerhand op dat gebied een reputatie gekregen heeft. Dan staat men algemeen als zoodanig bekend. De heer van Beurden is lid van verschillende oudheidkundige
- 1240 vereenigingen, schrijft op dat gebied en heeft voor talrijke familiën in den lande opsporingen gedaan. Spr. leest een brief voor van prof. Dr. Holwerda, directeur van het Rijksmuseum voor oudheden te Leiden, die in die kwaliteit schrijft, waaruit blijkt, dat de heer van Beurden iemand is, die op archeologisch gebied talrijke diensten aan de wetenschap bewezen heeft. Iemand die een dergelijken brief voor
- 1245 zijne bemoeiingen krijgt, matigt zich geen titel aan, al noemt hij zich oudheidkundige, want hij is het inderdaad.
- Ten overvloede blijkt dit uit de betrokken zaak, het vinden van den helm in de Peel, waarmee de heer van Beurden zich bemoeid heeft. Hij is daarnaar gaan kijken en heeft er een artikel over geschreven in *Buiten*, wat bij het dossier ligt. Daar heeft hij
- 1250 aanraking gevonden met den persoon van Smolenaars, terwijl ook alweer Smolenaars bedoeld is in het courantenartikel, waar van de insinuatie sprake is. Maar in deze erfeniskwestie is den heer van Beurden een onderzoek opgedragen en hij heeft getracht daarin licht te verschaffen. De moeiten en onkosten heeft hij zich

- 1255 natuurlijk laten betalen. Heeft zoo'n onderzoek nu niet het gewenschte gevolg, dan beschouwt de persoon, die het liet doen, zulk geld, dat hij heeft weggeworpen, veelal als op onrechtmatige wijze verkregen. Eenieder, die zich met dergelijke dingen bezighoudt, zal zoo iets hebben ondervonden. Dan krijgt men gewoonlijk ondankbaarheid na; zoo ook de heer v. B. in dit geval.
- 1260 Er wordt dus van een bepaald feit gesproken, als men zich beroept op die zaak Smolenaars, en zegt, dat er geld gegeven en opgestreken is, en men dan niets meer van zich laat hooren, met de insinuatie erbij: van de domme menschen is het nog te halen. Men zou ontbloot moeten zijn van eergevoel, als men die dingen zoo maar langs zijn kant liet gaan, of men moest meenen, dat degenen, die zoo spreken, zóó laag staan, dat men daardoor niet getroffen wordt. Als een *Asmodée* zoo iets deed, zou men
- 1265 het langs zijn kant laten gaan, maar pleiter zal wel niet meenen, dat dit blad op zoo'n laag peil staat. Spr. kent het verder niet, maar *De Roermondenaar* zal zich toch wel tot de fatsoenlijke bladen willen rekenen.
- 1270 Het had beter gedaan met de insinuaties te herroepen en te zeggen, dat men onvoorzichtig was geweest. Maar men zou een dikhuid moeten zijn, als men dat alles langs zijn kant liet gaan.
- Het O.M. eischt vervolgens schuldverklaring aan smaadschrift en opzettelijke belediging en veroordeeling tot *eene geldboete van f50, te vervangen door 20 dagen hechtenis.*
- 1275 *Pleidooi.*
- Mr. Wynans verzoekt op de eerste plaats ontslag van rechtsvervolging wegens een informaliteit. De drukker is alleen verantwoordelijk, wanneer hij na de eerste aanmaning bij het verleenen van rechtsingang weigert den naam des schrijvers te noemen. De rechtsingang is onvolledig geweest, dus mag de rechtbank er geen rekening
- 1280 mede houden.
- Nadat bekl. is gehoord, is pas rechtsingang tegen hem verleend. Eerst toen had de aanmaning moeten komen, om te zeggen, wie de schrijver was, terwijl hem, na zijn verhoor, op 8 Nov. was aangezegd, dat de instructie tegen hem gesloten was en rechtsingang werd verleend, voor zoover die vroeger niet verleend was. Er was dus
- 1285 vroeger sprake van een onvolledigen rechtsingang. Pleiter beroept zich in deze op Noyon.
- Verder betoogt pleiter, dat hier geen sprake is van smaadschrift. Men heeft niet te doen met een bepaald feit. Het doel was, de zaakwaarnemerij en beunhazerij, de kanker der maatschappij, aan de kaak te stellen.
- 1290 Er blijft dus alleen over de kwestie van belediging. Maar het is niet bewezen, dat de heer van Beurden is aangewezen. De heer van Beurden zeide zelf, dat de heeren Raeven en Pijls in oudheidkunde liefhebberen
- Dat de heer van Beurden was aangewezen, moest door getuigen blijken Pleiter acht het den plicht van een onafhankelijk blad, dat zeker moet gerekend worden tot de
- 1295 fatsoenlijke en degelijke bladen van Limburg, om zulke misstanden aan de kaak te stellen.
- Als zich nu de klager het aantrekt, en de rechtbank gaat hierin mee, dan zou men meenen dat de vrijheid van drukpers in het gedrang komt en niet meer durven wijzen op misstanden, die er in Limburg zoovele zijn.
- 1300 Langs een omweg zou de rechtbank daardoor de vrijheid van drukpers gaan dooddrukken. Daar zal de rechtbank niet aan mee doen, niet in het belang der maatschappij maar vooral niet in dat van Limburg.
- Is het artikel van beleedigenden aard? vraagt pleiter. Hij geeft toe, dat het allesbehalve aangenaam is, zooals alles, wat op misstanden wijst, en dat het op het
- 1305 kantje af is. Maar in den zin der wet beleedigend acht hij het niet. Dat men ontevreden is over het geven van een voorschot, waarvan men verder niets hoort, komt bij advocaten ook voor, maar dat is niet beleedigend, al kan men spreken van een onhebbelijken stijl, waarvan spr. ook geen voorstander is.
- De schrijver heeft ook niet willen beleedigen, toen hij zeide, dat van domme
- 1310 menschen wat te halen is. Hoort men b.v. ook niet herhaaldelijk zeggen: Als er geen domme menschen waren, waren er ook geen advocaten. Toen Dr. Kuyper was voorgesteld, liggende op een werkman, en dezen wurgende, is ook in hoogste instantie uitgemaakt, dat dit niet beleedigend was. Daarom vraagt pleiter vrijspraak van beklagde.
- 1315 *Replieken.*
- Het O. M. repliceert. Wat het juridisch bezwaar van pleiter betreft, de letter der wet maakt een moeilijkheid bij het verleenen van rechtsingang, waaraan niet valt te ontkomen. Maar korten tijd geleden heeft de rechtbank in een dergelijk geval ook een veroor[delend] vonnis geveld.

1320 Spr. blijft van meening, dat de re[chtbank] bekl. kan veroordeelen op smaadschrift ?
de rechtbank hierin niet meegaan, d? zeker wegens belediging. De o? opinie heeft
den heer van Beurden, ? stuk zelf niet las, aangewezen. Men ? hem opmerkzaam op
gemaakt. Daar ? aantal abonné's van den Roermondenaar teroepen, acht spr. onnoodig.
1325 De strijd tegen de zaakwaarneme? spr. zeer lofwaardig, als De Roermo? zich dan maar
van ander geschut? dienen, want alles wat Meijelaar ges? heeft, was wel een reeks
insinuatie ? duidde geenszins op de bestrijding ? maatschappelijk euvel.
Mr. Wynans ziet in deze repliek een ? voor zijn pleidooi. Van alle kanten h? den
klager opmerkzaam gemaakt, ? O.M., maar hier zien we slechts één ? die dat
verklaart, en in zoo'n geval ? het dikwijls, dat een klager de za? drijft.
1330 Hierna wordt de uitspraak bepa[ald] ? 24 Januari.

Het pleidooi van mr. Wynans, die u? ?tricht was overgekomen om in deze ? verdediging
op zich te nemen, wa? ? waardig zwak. Maar dat zal niemand ? ten kwade kunnen
duiden. Een ve? zaak goed praten, behoort nu eenm? tot de gemakkelijkste bezigheden.
1335 Over het juridisch bezwaar van ? mans vellen we geen oordeel. Het ? toonde aan, dat
de rechtbank onlangs ? dergelijk persdelict over dat bezwaar ? gestapt.
De toeleg van de Verdediging was bl? om zoo ver mogelijk toe te geven ? klein gaatje
over te houden om er zich do? te werken. Het artikel was allesbehal? genaam, zegt
mr. Wynans, zelfs op het? af, het was een onhebbelijke stijl, g? toe en ziet zelfs
1340 overeenkomst met he? van de beruchte wurgplaat, door H?gegeven over dr. Kuyper.
Maar daarom nog niet beledigend, ? mr. Wynans. De heer van Beurden ? niet bepaald
aangewezen, zegt hij. M? ook op de landmeters Raeven en Pijls g? hebben.
Mr. Wynans zal zijn Roermondenaar ? goed kennen, dat hij zeer goed weet, ? deze
herren niet persoonlijk onaan? zal zijn.
1345 Verder een armzalig beroep op de ? van drukpers, die door een veroor? langs een
omweg zou worden aan? omdat men bang zou worden de ve? standen in Limburg (!) verder
openb? maken.
Zulk een interpretatie van die dr? vrijheid zou het misbruik, dar daar? reeds wordt
gemaakt zeer zeker no? toenemen en allerlei smaadschrift en ?diging ongestraft laten
1350 geschieden.
En dan de kwestie van de bestrijd? zaakwaarnemerij. Dat doet de deur ? Had mr.
Wynans zoo'n argument to? zich gehouden, vooral toen eenige ? B?kken te v? was
gebleken, dat ? van Beurden de? dat a? een ?zoek deed waar? de rechtgank, d? ? met
zaakwaarnemers op zal ?.
1355 Waarlijk, het O. M. had gelijk, [...] mr Wynans opmerkingen ?? wil het blad dat ?
strij? voor den dag moet komen ? wapenen dan de reeks ? Meijelaar.
Op ? moest dan gevra? een aanklacht wegens ? is ?.
Waarlijk, als de rechtbank ?ilde? ? wijzen dat het O. M. verwacht, zal ? niet aan
zijn verdediger dulden.
1360 Iedereen zal het duidelijk zijn, dat ? de uitgever de werkelijke verdediger ? de
redactie, die zich a? de ? boedt. Daarom is het ook ?er de ? dan de uitgever, die
door het v? ge? ?.
Er is dan vijftig gulden boete of ? dagen hechtenis geeischt wegens ? aanranding van
eer en g? ? dat door dat artikel ? die ? ?. Maar waarheid en ? leveren, zelfs in
1365 den aanhef zegt ? lang van waarheid en de per?
't Is fraai!

26 jan 1911 **Persdelict.**

Voor de Rechtbank alhier had Dinsdag de uitspraak plaats van L. R., uitgever van De
1370 Roermondenaar of Limburgs Belang beklaagd wegens smaadschrift tegen ? belediging
van den heer A. F. van Beurden, alhier.
De rechtbank sprak bekl. vrij.
De eisch van den substituut-officier, die het ten laste gelegde wettig en
overtuigend bewezen achtte, was een geldboete van f50 te vervangen door 20 dagen
1375 hechtenis.

18 feb 1911 - Woensdag 1 Maart zal voor het Gerechtshof te 's-Bosch in hooger beroep
behandeld worden de zaak tegen L. R., uitgever van de Roermondenaar of Limburgs
Belang, door de Roermondsche rechtbank vrijgesproken.

1380 Het O. M., dat hooger beroep instelde, had een geldboete van f50 te vervangen door
20 dagen hechtenis geeischt, wegens smaadschrift en belediging van den heer A. F.
van Beurden, landmeter van het kadaster en oudheidkundige alhier.
22 nov 2010 Navraag bij het archief BHIC levert geen resultaat op. Het lijkt alsof
de rechtszaak in Den Bosch aan het gerechtshof niet is doorgegaan.

1385

21 feb 1911 **Prov. Genootschap Limburg.**

Het Prov. Genootschap Limburg hield alhier gisteren avond 5 uur een algemeene vergadering. [...] Den Heer van Beurden werd dank gebracht voor het op degelijke wijze waarnemen van het redacteurschap. [...]

1390

21 feb 1911 **Lezing over Noord-Limburg.**

Gisterenavond half acht hield de heer A. F. van Beurden in de zaal G. S. de lezing over "Legenden, Sagen en Kasteelen in Noord-Limburg", toegelicht door talrijke lichtbeelden, dezelfde, die hij met zooveel succes in Venlo en Weert gehouden heeft. [...] De verschillende foto's, welke door spr. op het doek werden vertoond, zijn ontleend aan het fraaie tijdschrift "Buiten", dat spr. den hoorders aanbeval.

1395

18 mrt 1911 Aan het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden kan geplaatst worden een VOLONTAIR(E) in de Grieksche Afdeeling. Kennis van Latijn en Grieksch vereischt. Sollicitaties schriftelijk in te zenden bij de Directie (Breestraat 22).

1400

4 apr 1911 **Simplex Motorrijwielen** zijn tot de kleinste bijzonderheden welverzorgd en blijven daardoor betrouwbaar.

"Mijn Simplex-Motorrij wiel, in 1906 gekocht, houdt zich nog steeds uitstekend".

1405

Helenaveen, 29 Maart '11. W. D. Kerssemakers, Pastoor.

Vraagt geill. Prijscour. Amsterdam, Overtoom 271

25 apr 1911 **Over Limburg.**

De heer A. F. van Beurden, van hier, hield de vorige week voor het Genealogisch Heraldisch Genootschap in de zaal Diligentia de 's Gravenhage, dat zijne leden meest telt onder de hoogste kringen der residentie, eene lezing met lichtbeelden over Limburg, voor een gehoor, bestaande uit 300 leden.

1410

Bladen der Residentie als De Nieuwe Courant, Vaderland en Avondpost geven daarover zeer gunstige recensies, en het schijnt den spreker volkomen gelukt, de goede hoedanigheden der provincie in het volle licht te stellen en de valsche berichten en oordeelvellingen daarover te bestrijden.

1415

De spreker heeft zijn doel volkomen bereikt, Limburg te laten zien, zooals het is, vooruitstrevend, vol gehechtheid aan Godsdienst en Vaderland, een provincie vol leven en streven.

1420

30 apr 1911 Geschatte verschijningsdatum van **Oudheidkundige mededeelingen** met het artikel van M.A. Evelein.

zie [19110430] een Romeinsche helm uit de Peel

[19110430] een Romeinse helm uit de Peel

1425

[20101030] a Roman helmet in de Peel

11 mei 1911 **Oudheidkundige mededeelingen.**

Dezer dagen verschijnt de 5e jaargang van de "Oudheidkundige Mededeelingen", van het Rijks-Museum van Oudheden te Leiden, uitgegeven vanwege het ministerie van binnenlandsche zaken. [...]

1430

De onderdirecteur van het Museum dr. J. Holwerda Jr., doet daarin zeer belangrijke mededeelingen [...] Dr. Evelein geeft een overzicht van de opgravingen in het Klein-Duin te Katwijk-Binnen en een uitvoerige toelichting bij een Romeinschen helm uit de Peel. [...] Een lijst van afbeeldingen van de gevonden voorwerpen is aan het werk toegevoegd.

1435

13 mei 1911 **De gouden helm van de Peelvondst.**

Onze lezers zullen zich herinneren, hoe in de Peel een kostbare helm gevonden werd en ook allerlei bijbehorende zaken, die aan den voortijd herinnerden. Destijds werd deze vondst als zeer merkwaardigesignaleerd en het blijkt - nu ze in het Rijksmuseum van Leiden opgesteld is - dat hij dit ook werkelijk is. Een degelijk onderzoek en vergelijking met enkele andere exemplaren, die men in de Europeesche musea vindt, leerde, dat dit stuk een unicum is.

1440

Met den helm werden in het veen gevonden 37 bronzen munten van Constantijn, een bronzen fibula of speld, een spoor en klokje, een stuk van een leeren dolkscheede met bijbehorend zilveren beslagwerk, een drietal leeren schoenen, groote stukken leer, waarschijnlijk resten van een schabrak en enkele reepjes wollen stof, die tot de kleeding van den krijgsman behoord hebben. Alles dateerde uit de 4e eeuw na Christus, wat te opmerkelijker is, omdat de helmen in het buitenland ook uit dien tijd stammen.

1445

De ronde helm bestaat uit symmetrische helften, samengehouden door een kam, vóór op een neusbeschermer, terzijde twee wangkleppen, achter een nekbeschermer, die met

1450

leeren riempjes aan den helm bevestigd; het blijkt, dat de eerste beschrijving in dit blad volkomen nauwkeurig was. Alle deelen van den helm hebben dezelfde soort versiering van knopjes een hoogopgedreven versierselen. Alles is met klinknageltjes verbonden. De verguld zilveren vorm van den helm was bevestigd op een ijzeren kap, en deze weer op een leeren, zoodat het geheele hoofddekseel vrij zwaar moet geweest zijn. De versiering bestaat uit geperste bloempjes en parelrandjes. Op den nekbeschermer stond een opschrift dat ongeveer gelezen moet worden als: ?TIT VA ON URS LIBR I-L Dit opschrift is een zoogenaamd verificatieopschrift en geeft het gewicht van het edel metaal aan. Het zou gelezen kunnen worden: Tit(us) Valon(ius) Urs(us) Libr(am) (unam) L. De helm zou vervaardigd zijn in een der wapenfabrieken van den Romeinschen staat en het is geenszins onwaarschijnlijk, dat de verificateur het gewicht waarmede met zijn naam. Op den rand staat nog een ingekrast opschrift: Stablesia VI. Zij duidt eene afdeeling aan der Equites Stablesiani, een ruiterskorps tijdens het latere Romeinsche keizerrijk over verschillende provincies verspreid. Een gedeelte lag in Brittannie. De drager behoorde tot de 6e afdeeling der Stablesische ruiters. De leeren schoenen, die gevonden werden, bestaan uit een buiten en binnenschoen met een lossen binnenzool, en aan buiten en binnenschoen ieder een stevige vaste zool. De schoenen zijn met leeren riempjes genaaid.

De geheele vondst is zeer merkwaardig en komt overeen met de helmen. gevonden te Kertsch in Zuid-Rusland, die in de Ermitage te Sint Petersburg bewaard wordt, twee helmen te Pfersee bij Aagsburg, verder de helm te Worms en een in den Donau bij Budapest gevonden. Gelukkig is het stuk thans tegen een behoorlijken prijs door het Rijksmuseum gekocht en blijft in Nederland. A. F. VAN BEURDEN.

16 mei 1911 **Inschrijving van Leerlingen, voor de Hoogere Burgerscholen.**
[...] b. voor de 2e Hoogere Burgerschool met 5 j. c. tijdelijk aan de Van der Duijnstraat, bij den Directeur, den Heer J. HOLWERDA. [...]

14 jun 1911 Heden overleed, in den ouderdom van 61 jaren, onze lieve Echtgenoot, Moeder en Behuwdmoeder, CAROLINA LOUISE ALBERTINE JONGKINDT CONINCK, eerder Weduwe van den WelEdelgeb. Heer D. LA GRAPPE DOMINICUS.

A. E. J. HOLWERDA

J. H. HOLWERDA.

1485 P. N. HOLWERDA-JENTINK.
Leiden, 14 Juni 1911.

14 jun 1911 Heden overleed te Leiden onze innig geliefde Zuster, Schoonzuster en Tante,

1490 Mevrouw C. L. A. HOLWERDA-JONGKINDT CONINCK,
in den ouderdom van ruim 61 jaar.

A.M.C. JONGKINDT CONINCK.

M. JONGKINDT CONINCK geb. WARE.

E.M. JONGKINDT CONINCK.

1495 Bussum, 14 Juni 1911.

15 jun 1911 **Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde.**

1500 [...] Door een sterfgeval in zijne familie was dr. J. H. Holwerda verhinderd daarbij tegenwoordig te zijn en werden nu de noodige inlichtingen gegeven door mr. S. Gratama, die, met behulp van de in teekening gebrachte plattegronden der reeds vroeger afgegraven gedeelten [...]

22 jul 1911 **Zaal A. De afd. Kunst is opengesteld**

1505 Hier hebben geëxposeerd: Van Beurden, Alexander Franciscus, landmeter van het kadaster en secretaris der tentoonstelling, te Roermond.

22 aug 1911 Tot assistent in de afdeeling Nederland van het Rijks-Museum van Oudheden te Leiden is benoemd de heer Hermann Martin, aldaar.

1510 2 sep 1911 **Een oude Romeinsche nederzetting ontdekt.**

Tusschen Laurensberg, Orsbach en Bocholtz zijn op Nederlandsch gebied in een haverveld, ongeveer een halven meter onder den grond, 15-20 meter lange muren gevonden, die blijkbaar van eene oude Romeinsche sterkte zijn. Ook is munt gevonden uit 200 na Christus. [...]

1515 7 sep 1911 **Romeinsche villa in Zuid-Limburg.**
Men schrijft uit Zuid Limburg aan de Tijd: Zaterdag werden voorloopig de opgravingen

- 1520 in de Nederlandsche gemeente Bocholtz gestaakt. Een volgende jaar hoopt men het terrein, dat vlak bij de Duitse grens ligt, verder te ontgraven. [...] De stukken zijn verzameld en tot /der onderzoek naar het Rijksmuseum van oudheden te Leiden gezonden. [...]
- 1525 J.l. Vrijdag bevonden zich eenige Bestuursleden van het Provinciaal Genootschap van Oudheidkunde en Geschiedenis ter plaats, Donderdag was er dr. Holwerda de conservator van het Rijks Museum van oudheden te Leiden. Wij wenschen prof. ? Goossens te Rolduc, die de opgravingen leidt, geluk met het schoone voorloopig resultaat.
- 10 sep 1911 overlijden van Maria Gertrudis Smolenaars, dochter van Gabriel Smolenaars en Hendrika van der Elzen te Meijel.
- 1530 1 okt 1911 Bij beschikking van den minister van binnenlandsche zaken is, voor het tijdvak 1 Januari tot en met 31 december 1912, benoemd tot conservator bij het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden, de heer A. E. van Giffen, doctorandus in de plant- en dierkunde, assistent voor de zoölogie aan de Rijksuniversiteit te Groningen. (Stct.)
- 1535 2 okt 1911 **Rijksmusea en verzamelingen in 1910**
Aan de verslagen der Rijksverzamelingen van geschiedenis en kunst, over 1910 ontleenen wij het volgende:
Rijksmuseum van Oudheden te Leiden. De reeds vroeger noodige uitbreiding van
- 1540 personeel kwam tot stand; een tweede onder-directeur, een nieuwe conservator en een administrateur aanvaardden hun functiën; de beide onder-directeuren, dr. Boeser en dr. Holwerda traden bovendien als lectoren aan de Rijksuniversiteit op. [...] Bij Deurne werd een unieke verguld zilveren helm gevonden en voor het museum verworven. [...]
- 1545 26 okt 1911 **Het Rijksmuseum van Oudheden.**
Van de "beschrijving der Egyptische verzameling van het Nederlandsche Rijksmuseum van Oudheden, te Leiden", is verschenen het IVe deel. [...] De afbeeldingen zijn - die in den tekst niet meegerekend - 38 in getal. Zij zijn
- 1550 uitgevoerd in het atelier voor phototype van de firma L. van Leer & Co. te Amsterdam. Deze reproducties zijn van voorname schoonheid en brengen het wonderlijke werk der Egyptische gravenbouwers van het Nieuwe Rijk uitnemend tot zijn recht. [...] en hij zal er een aansporing uit putten, zich nog weer eens op te maken tot het bezoek aan het nog steeds te weinig bekende en te weinig bezochte Leidsche
- 1555 Rijksmuseum van Oudheden.
- 26 okt 1911 **R. K. Onderwijzersbond.**
[In] het St. Christoffelhuis vergaderde gisterenmiddag de afd. Roermond van [de] R. K. O. B. [Na]dat eenige huishoudelijke werkzaamheden waren afgedaan, werd het woord
- 1560 gegeven aan den heer van Beurden tot [het] houden eener lezing over de Peel. [...] In het kort besprak de heer van Beurden de tallooze sagen, die over de Peel de ronde deden. [...]
- 1565 Daarna werd in een groot aantal lichtbeelden een kijkje gegeven op de Peel, de industrie, landbouw, bewoners enz., ? vervolgens vele zienswaardigheden [der] Peeldorpen werden vertoond, waarbij de heer van Beurden telkens de noodige klaring voegde, en op een wijze, die ? deed genieten. [...]
- 1570 23 nov 1911 Heden zag het licht: Dr. J. H. HOLWERDA Nederland's vroegste Geschiedenis in Beeld Atlas met 120 platen en 2 kaarten in kleuren. Prijs f1.75; geb. f2.25.
- 1575 17 dec 1911 De Fransche infanterie krijgt een nieuwen helm. [...] Het geheel heeft een aanzienlijk gewicht van 900 to 100 gram, zoodat de nieuwe helm waarschijnlijk wel alleen voor parade-uniform dienstig zal wezen.
- 1580 31 dec 1911 **M.A. Evelein publiceert zijn bevindingen in OMROL 5** (o.r.), 132-151. Verguld zilveren buitenhelm van het Berkosovo-type. Helmbol bestaande uit 2 helften van ieder 3 segmenten bijeengehouden door een centrale kam die uitloopt in de neusbeschermer. Losse nekplaat en wangkleppen. De rechter is een moderne aanvulling. De onderdelen zijn bevestigd geweest met zilveren kopspijkertjes aan de randen die met Andreaskruisvormige bloemfiguurtjes zijn gearceerd. Centraal op de segmenten een scheepsanker geaccentueerd met zilveren kopspijkertjes. Op de nekplaat staat de makersnaam ingekrast (M. Titus Lunamis) en het zilvergewicht (LIBR I - L) van de helm. Op de rand van de helmbol de inscriptie van de ruitereenheid 'VI Stablesiani'.

1585 De vertaling luidt: 6e (cavalerie afdeling) Stablesiani. Marcus Titus Lunamis, 1 pond + 1,5 uncia.

6 jan 1912 **Van een Romeinschen helm.**

1590 Indertijd heeft het Maandblad, dat zijn inhoud wijdt aan de belangen van onze gouden en zilvernijverheid, met groote vakwaardering geschreven over een ouden, gedeukten, geroeten, verweerden helm, die in de Brabantsche moerassen, de Peel, was gevonden. De helm, een oude Romeinsche van ongeveer vijftien eeuwen geleden is geplaatst in het Oudheidkundig Museum te Leiden.

Welk een vondst, welk een schat is deze helm!

1595 En het getuigt van een groote liefde voor het edele handwerk, zooals het hier aangehaalde tijdschrift zich niet kan weerhouden, den opgewonden uitroep te slaken: "Ik vraag u, waar blijft de industrie, de kunstindustrie van onze dagen? Waar blijft zij, vergeleken bij die uit de klassieke oudheid? Bij het oude handwerk, dat zulke vormen wist te scheppen! Hoe gij u tegenover den helm plaatst, van welke zijde gij hem beschouwt, geen oogenblik zal u een onschoone wending van de lijn onaangenaam

1600 aandoen. Het is één harmonie."

En dan laat een der medewerkers van het blad zich gaan in deze aardige fantasie: Ik zeg u, de meester, die dezen helm heeft gemaakt, was een geëerd man. En de krijgsman, die den helm had gekocht, had hem er ook voor betaald, ... maar hij wist, dat er iets onbetaalbaar was aan dien helm. Iets, dat hij niet had kunnen koopen en

1605 dat zijn eigendom niet kòn worden. Dat was de geest van den meester-goudsmid, sprekende uit de schoonheid van den helm.

En nu, waar deze helm, na meer dan vijftien eeuwen in het moeras te hebben gelegen, weer te voorschijn is gekomen, daar vertelt hij ons niet in de eerste plaats van den centurio, die hem droeg als hij zijn mannen ter overwinning leidde.

1610 Gij behoeft niet in hooge mate het oog der fantasie, om te zien de trotsche houding van den hoofdman over honderd, den in schoonheid gekromden nek van het paard en den fieren stap.

Zoo reed de ruiter ver van zijn land over de drassige gronden van het koude Noorden... De grootheid van Het Romeinsche Rijk was reeds aan het tanen. Toch was er nog de glorie van de vereering van al wat schoon was... En hij dacht aan zijn schoon land, met het diepe blauw van den hemel en de warmte van den zonneshijn en het palmengewuif in de zachte koelte.

1615

Toch was ook hier schoon van kleuren. Daar in de verte blauwden waterplekken tusschen het geel van het ruischende riet. En verder op, heel ver weg, nevelde het groene hout

1620 aan den gezichtseinder.

Toen was de vreemde grond de verraderlijke. Toen opende zich niet eens om hem te ontvangen, hem en zijn paard. Maar geheimzinnig trok het hem aan. Trók het hem omhoog... Nog schitterde de helm in het verre licht van de ondergaande zon en nog eenmaal gingen de gedachten van den centurio naar het Zuiden, waar de grond niet zoo verraderlijk was als hier, waar de hemel blauwer was en de lucht warmer, waar de palmen wuifden, waar de citroenen geel schitterden tusschen het donkere groen, waar de menschen blijer waren.

1625

Toen... Zijn mannen stonden ver weg als stomme toeschouwers en konden niet helpen. En toen geen zonnestraal meer door het blinkend metaal werd teruggekaatst, toen keerden ze zwijgend om...

1630

Ver weg, in het Zuiden, werkte een Meestergoudsmid. Hij maakte helmen voor de Romeinsche krijgslieden, die de macht van het Rijk verbreidden en bevestigden. Die helmen werden vernield in den oorlog. Ook werden zij vele jaren later ingesmolten voor hun waarde aan edel metaal.

1635 Maar één rustte er eeuwen in 't moeras. En toen de kinderen van de twintigste eeuw hem vonden, gedeukt en vuil, toen werd hij in zijn oorspronkelijke vorm hersteld en schoongemaakt en verkreeg hij eene eereplaats in hun museum.

En toen herleefde de Meester goudsmid der Romeinen, die vóór vijftien eeuwen stierf onder den blauwen hemel van het zonnige Zuiden, méér dan de krijgsman, die verzonk in

1640 het koude moeras van het Noorden en die van den helm slechts was de bezitter.

3 feb 1912 **Romeinsche oudheden.**

1645 Heerlen. Op een stuk grond, toebehoorende aan den heer A. Honigman en gelegen aan den Lindeweg, heeft men naast verschillende andere belangrijke zaken een gedeelte uitgegraven van een Romeinschen pottenbakkersoven, die volgens een oppervlakkige beschouwing afkomstig moet zijn uit het midden der eerste eeuw to het begin der tweede eeuw na Christus. [...] Van dit aardewerk heeft de gemeente een gedeelte overgenomen, terwijl de rest is aangekocht door het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden. (N. L. K.)

- 1650 6 feb 1912 [...] Vooraf gaan eenige mededeelingen omtrent de vereeniging die de opgravingen verricht. De graaftijd liep van 22 Mei to 1 Juli 1911 en had plaats onder leiding van dr. J. H. Holwerda Jr., ter zijde gestaan door den heer A. E. van Giffen en den heer G. J. Schregel, amanuensis aan het Rijks Museum van Oudheden te Leiden.
- 1655 16 feb 1912 **Arentsburgh.**
[...] die dit jaar in zijn arbeid voortdurend werd ter zijde gestaan door den heer A. E. van Giffen. De leider der opgraving sprak met waardeering over de assistentie van dezen laatste, terwijl ook dit jaar de heer G. J. Schregel, amanuensis van het
- 1660 genoemd museum, als opzichter over het werkvolk en het materiaal en als hulp bij anderen technischen arbeid naar volkomen genoegen van leider en bestuur werkzaam was. De aanzienlijke verzameling photographieen, tijdens de opgravingen genomen, zijn door hem vervaardigd en verdienen den naam van voortreffelijk werk. [...]
- 1665 21 feb 1912 **WETENSCHAP.** Oudheidkundige mededeelingen van het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden VI (uitgegeven vanwege het Ministerie van Binnenlandsche Zaken). 3e. Opgraving in het Klein Duin te Katwijk-Binnen door dr. Holwerda. Afgemaakt is het onderzoek van het reeds in 1910 en daarvoor in 1906 gedeeltelijk uitgegraven
- 1670 Merovingische grafveld en van het heuveltje, waar het zich bevond. Dr. Evelein, die het vroegere werk leidde, had het museum verlaten, zoodat dr. Holwerda zelf dit werk heeft ter hand genomen. Aan het artikel is een overzicht toegevoegd door den
- 1675 adsistent, den heer Martin, van de in 1910 en 1911 te Katwijk gedane opgravingen, waaruit blijkt, dat men over de resultaten tevreden mag zijn.
[...] Aan dit wek zijn een 62-tal - dit keer al bijzonder goed geslaagde - afbeeldingen toegevoegd, bestaande uit photo's, kaarten en plattegronden.
- 17 mrt 1912 De heer H. Martin, assistent aan het rijksmuseum van oudheden te Leiden, die in het begin der vorige maand op een terrein van den heer Honigman aan den
- 1680 Lindeweg te Heerlen een drietal Romeinsche pottenbakkersovens uit de eerste eeuw na Christus blootlegde, heeft, naar de H. k. meldt, Vrijdag wederom een oven van hetzelfde type aan den dag gelegd.
- 17 okt 1912 Het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Munt- en Penningkunde houdt zijn werk-vergadering op Zaterdag 26 October te 's-Gravenhage in het Arti-zaaltje van
- 1685 het Zuid-Hollandsch Koffiehuis.
Dr. M. A. Evelein zal een voordracht houden over Rome's muntwezen tot de invoering van den denarius (268 Chr.), waarna [...]
- 2 aug 1913 **Het urnenveld.**
- 1690 Aefferden. Dr. Holwerda, de onder-dir. van het Rijks-Oudheidkundig Museum te Leiden, heeft een bezoek gebracht aan het urnenveld, gelegen in de Lakeij onder Aefferden. [...]
- 19 aug 1913 **Opgravingen te Bocholtz.**
- 1695 Men schrijft uit Zuid-Limburg aan de Tijd: Sinds een paar weken zijn dr. Goossens te Rolduc en dr. Holwerda te Leiden, bezig met de voortzetting van de verleden jaar begonnen opgravingen van Romeinsche villa's te Bocholtz. Het terrein bevindt zich op
- 1700 Nederlandsch gebied vlak aan de Duitsche grens. reeds is een ruime kelder ontgraven, waarin zich vele bronzen voorwerpen, Romeinsche fibulae, sloten enz. bevonden. Ook is een Romeinsche speelpenning ontdekt. Het gebouw vertoont duidelijk brandsporen.
- 2 sep 1913 **Opgravingen in Zuidelijk Limburg.**
De ontgravingen van de Romeinsche villa nabij het station Bocholtz, welke daar in de laatste weken plaats heeft gehad onder leiding van dr. Goossens uit Rolduc en ? J. W.
- 1705 Holwerda, onder-directeur van het Rijksmuseum van oudheden te Leiden, is thans beëindigd, meldt de N. R. Ct. [...]
- 31 dec 1913 Das rheinische Germanien in den antiken Inschriften
http://www.archive.org/stream/dasrheinischeger00riesuoft/dasrheinischeger00riesuoft_djvu.txt
- 1710 1800. Stablesia. VI (und) Tit. Valon. Urs. - < Deurne in Nord-Brabant. Prähist. Ztschr. 3, 144 f. Eingeritzt in einen spätrömischen Helm. - Equites Stablesiani: C V 4376; Not. Dignitatum ö.
- 1715 21 mrt 1914 **Oudheidkundige opgravingen.**

- 1720 In verband met de in den laatsten tijd in het land veelvuldig voorkomende opgravingen van voorwerpen, die oudheidkundige waarde hebben en voor de studie van de vroegste geschiedenis van ons land van groot belang zijn, worden door den Commissaris der Koningin de burgemeesters herinnerd aan de circulaires der regeering, waarbij aan Z. Exc. werd verzocht, de burgemeesters in deze provincie aan te schrijven, om van elke opgraving of ontdekking als bovenbedoeld, welke in hunne gemeente mocht plaats hebben, onverwijld aan den Directeur van 's Rijks Museum van Oudheden te Leiden mededeeling te doen, met bijvoeging van al de bijzonderheden, die daarop betrekking hebben.
- 1725 3 apr 1914 **brief van G. Smolenaars aan het Rijksmuseum**
Aan De Directie van het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden
WelEd Heeren
- 1730 Wanneer ik goed ben ingelicht dan loopt die zandrug van daar ter plaatse over Grashoek Helden Maasbree en verder waar dat die zandrug in Grashoek een gehucht van Helden al een groote breedte heeft waar nooit geen moeras is geweest waarvan oude van dagen nooit van gehoord als dat daar altijd heide is geweest totdat er zich later kleine landbouwers vestigden Het gehucht Grashoek en Maris licht maar 3 kwartier van de plaats waar de voorwerpen gevonden zijn Helenaveen is er maar een kwartier af toch
- 1735 daar heeft vroeger waar nu de huizen staan de moeras wel tot 1 Meter en op vele plaatsen tot nog meer als 2 Meter diepte gezeten
Meijel 3 April 1914
Gegroet G Smolenaars
- 1740 11 jul 1914 **De Nederlandsche Leeuw.**
ROERMOND. Heden en morgen brengen 45 leden van het genealogisch heraldisch genootschap "De Nederlandsche Leeuw" een bezoek aan Roermond en eenige plaatsen in de omgeving.
Met den trein van 11.23 arriveerden zij te Roermond, waar zij op het perron door het bestuur van het Prov. Genootschap Limburg werden verwelkomd.
- 1745 Daarop werd een bezoek gebracht aan het stadhuis, waar het gezelschap ontvangen werd door het Gemeentebestuur.
Vervolgens werd de O. L. Vrouw Munsterkerk bezichtigd, waarbij de heer A. F. van Beurden, secretaris van het Genootschap toelichting gaf.
- 1750 In het Posthotel werd de lunch gebruikt.
In den namiddag werd in landauers een rijtoer gemaakt naar St. Odiliënberg ter bezichtiging van de kerk. Vervolgens werd het kasteel te Horn bezocht.
Hedenavond heeft in hotel du Lion d'Or het diner plaats, waarna concert door de K. Z. Roermonds Mannenkoor op het Munsterplein.
- 1755 Morgenvoormiddag worden het kerkje te Asselt en daarna het kasteel Hillenrade bezichtigd.
Na terugkeer te Roermond zal in het Munsterhotel geluncht worden, waarna de heeren afscheid nemen van Roermond.
- 1760 11 jul 1914 **Limburgs beeldspraak. I.**
De taal is de ware afspiegeling van het volkskarakter. De korte, afgekapte taal van het Noorden, waarbij de woorden als afgeknipt in korte zinnen de wereld ingezonden worden, teekenen den gesloten Fries, Groninger en Drenth. [...]
- 1765 14 jul 1914 **De Nederlandsche Leeuw.**
In ons vorig nummer deelden wij reeds een en ander mede over de excursie van het Genealogisch Heraldisch Genootschap, De Nederlandsche Leeuw, naar Roermond en de omgeving. [...]
Na afloop sprak Jhr. van Sypesteyn een woord van dank tot de zangers. [...]
- 1770 Jhr. van Sypensteyn dankte niet alleen het gemeentebestuur van Roermond, de heer Magnée, Graaf Wolff Metternich, Roermonds Mannenkoor, maar deed ook uitkomen, dat de algemeene ontvangst uitstekend was geweest.
Een bijzonder woord van dank richtte hij ook tot den heer van Beurden, voor de uitstekende regeling der excursie. [...]
- 1775 18 jul 1914 **Uit de Kranten.**
- 1780 [...] Wij honden vangen de hazen, zei het keukenrekeltje. Hoort den heer A. F. van Beurden eens in De Nieuwe Koerier van 11 dezer: [...] Net als een paar jaren geleden de schrijver van de "Kijkjes in Limburg" in de L. K. prakkezeerde, dat de uitdrukking "den mijl op zevenen" afkomstig is van de dorpen Meijel en Sevenum! De heer Van Beurden heeft meer van die toeren uitgehaald. Zoo schreef hij het vorig jaar in de N.

1785 V. C.: "De Peel was een onoverkomelijke hinderpaal." Stel je voor den heer V. B., die niet een "hinderpaal" wil uit den weg ruimen, maar er over heen wil klauteren! En als hij het veld der etymologie opgaat, dan kan hij er ook aardig wat aan doen. Een enkel voorbeeld uit vele: "maar over de Peel heen, in Oost-Taxandrie", in de Meijerij, dáár, waar men de Paludi, de Peelmannen, moet zoeken, vond men veel heiden, veel moeras; de eertijds jagende en visschende bevolking gevoelde zich daar thuis en legde zich in die schrale streken op den landbouw toe. Men vereenigde zich bij die vruchtbare gronden langs de beken en vormde daar een "loo". een nederzetting of 1790 complex van woningen en als deze later tot een grooter dorp te samen smolten, vormden de afzonderlijke "loo's" nog de heert- of haardgangen, de gehuchten, want meestal waren de groepen woningen op genheugt of op de hoogte geplaatst." Aldus schreef de heer A. F. van Beurden het vorig jaar in de N. V. C. van verzameling onjuistheden. Om mij te bepalen tot wat ik zei: gehucht wijst niet op hoogte. De oorsprong van het 1795 woord gehucht (ghehuchte, gehüft, gehüchte) zal gezocht moeten worden in hof (hoeve.) WILBERT.

2 okt 1914 **Koninklijk Kabinet van munten, penningen en gesneden steenen.**
1800 Onder de aanwinsten trekken de aandacht de belangrijke middeleeuwsche, karolingische, merovingische en antieke munten. Vooral onder de Romeinsche consulaire en keizerlijke munten zijn verschillende exemplaren, die door groote zeldzaamheid en bijzondere conservatie uitmunten. [...] Het aantal bezoekers bedroeg 365, dus gemiddeld één per dag, voor dit zeer speciale museum alleszins bevredigend. Ook dit verslag is door afbeeldingen der voornaamste stukken versierd.

1805 1 jan 1915 **Telefoongids van 1915**

Leiden

486 Holwerda, Prof. Dr. A.E.J., Zoeterwoudsche singel
1375 Holwerda, Dr. J.H., Zoeterwoudschesingel
1810 251 Museum v. Oudheden, Breestr.
1473 Museum v. Oudheden, Ned. Afd., Papengr.
1346 Idem, Gipsgalerij, Papengr.

Helenaveen (Hulptelefoonkantoor)

1815 1 Maatsch. Helenaveen
.. Rijkstelegraafkantoor
.. Telegraafkantoor

Diensturen: Werkdagen: van 8.-- vm. tot 1.-- nm., van 2.-- m. tot 3.30 nm., van 6.-- nm. tot 7.30 nm. Zon-, en Feestdagen: van 8.-- vm. tot 9.-- vm.

Eene openbare spreekcel is gevestigd in het Hulptelegraafkanoor.

1820 **Meijel** (alleen Hulptelefoonkantoor)

Diensturen: Werkdagen: van 9.-- vm. tot 10.-- vm., van 12.-- m. tot 1.-- nm., van 2.-- nm. tot 3.-- nm, van 6.-- nm. tot 7.-- nm. Zon- en Feestdagen: van 8.-- vm. tot 9.-- vm.

Eene openbare spreekcel is gevestigd in het Hulptelegraafkanoor.

1825

17 apr 1915 **Deurne.** - De rijksopzichter de heer K. Kloppenburg, was zoo welwillend ons o.s. profiel te verstrekken van de boring naar steenkolen, welke in de Veenderij onzer gemeente thans geschiedt:

Diluvium.

1830 0-2 M. Veen.
2.00-6.40 M. Lichtgeelgrijszand.
6.40-16.05 M. Grof grijszand met rolstenen.
Tertiair.

16.05-60 M. Grijsachtiggroen fijn glauconietzand.

1835 60-318 M. Hetzelfde glaucinietzand met schelpen.
318-398 M. Donkergroene, eenigszins zandig leem, met vettere banken.
398-424 M. Groenachtig fijn, droog glauconietzand.

De boring is dus thans op 'n diepte van ongeveer 450 Meter, zoodat tot heden alles voorspoedig in zijn werk is gedaan.

1840

17 jul 1915 **Aantal bezoekers der rijksmuseuma en monumenten, 2de kwart.** 1915. Rijksmus. van Oudheden, Leiden 1981;

1845 30 okt 1915 - **Opgravingen in Nederland.** [...] dat van af 1 November e.k. de nieuw ingerichte afdeeling van het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden: Opgravingen in Nederland, gevestigd in het gebouw van het Museum van Natuurlijke Historiem ingang Papendrecht, hoek Houtstraat, voor het publiek zal worden opengesteld.

- 1850 8 feb 1916 Aan den weg naar Brüngen zijn op een terrein van den heer Geraerds, houthandelaar, ongeveer 1 meter onder de oppervlakte een zevental urnen gevonden en twee ijzeren speer of lanspunten. Aan prof. Holwerda, te Leiden, is hiervan kennis gegeven. Deze verzocht verdere opgraving te staken. Men verwacht zijne komst.
- 1855 22 jul 1916 **Onderwijs.**
Voor de benoeming van een leeraar-conrector aan het gymnasium te Gouda heeft de inspecteur der gymnasia aanbevolen: dr. C. J. Söhngen, leeraar aan het gymnasium te Nijmegen, en dr. M. A. Evelein, leeraar aan het gymnasium te Gouda. B. en W. van Gouda de rector en de curatoren van het gymnasium bevelen genoemde leeraren in omgekeerde volgorde aan.
- 1860 Wanneer de raad den heer Evelein tot conrector benoemd, hetgeen B. en W. in het belang van het gymnasium achten, dient er later nog een leeraar in de oude talen te worden benoemd.
- 1865 29 jul 1916 Tot conrector van het gymnasium te Gouda is benoemd dr. M. A. Evelein aldaar.
- 1870 18 jan 1917 **Bezoek aan musea en monumenten.**
Gedurende het jaar 1916 werd het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden door 10.718 personen bezocht.
- 29 okt 1919 **Onderwijs.**
De gemeenteraad van Gouda heeft gisteren tot rector aan het gymnasium benoemd dr. M. A. Evelein, thans conrector.
- 1875 19 mrt 1921 - Ter voorziening in de aanstaande rectorvacature, ontstaan door het vertrek van den heer dr. M. A. Evelein, beveelt het college van curatoren bij het gemeentelijk gymnasium te Gouda de navolgende heeren aan: 1. dr. D. E. Bosselaar; 2. dr. P. Vrijlandt, beiden leeraar aan een gymnasium resp. te Leiden en te Nijmegen.
- 1880 19 jun 1922 **Kon. Ned. Genootschap voor Munt- en Penningkunde.**
Men schrijft ons:
Te Nijmegen is Zaterdag onder voorzitterschap van Dr. Mr. M. W. Snoeck de zomervergadering van bovengenoemd genootschap gehouden. [...]
Na afloop van den vergadering, die buitengewoon talrijk bezocht was, begaven de leden zich naar het Museum G. M. Kam, waar de directeur van het museum, Dr. M. A. Evelein, de leden rondleidde en hun de noodige inlichtingen verstrekke.
- 1890 23 sep 1922 [...] Het museum Kam, nu rijksinstelling geworden, staat onder leiding van een erkend kenner van Romeinsche antiquiteiten, met name dr. Evelein, die aan het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden verbonden is geweest, maar laatstelijk rector van het Gymnasium te Gouda was. Deze positie heeft hij opgegeven om zich geheel te kunnen wijden aan de nieuwe instelling te Nijmegen en aan de volledige bestudeering van haar onschatbaren inhoud.
- 1895 10 aug 1926 Uit het jaarverslag over 1925 van het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden: Door Dr. Wiegersma te Deurne werden eenige voorwerpen van het vroeger uitgegraven urnenveld van Uden, evenals eenige urnen uit Deurne afkomstig, geschonken.
- 1900 24 feb 1930 **overlijden van Gabriel Smolenaars te Meijel, 52 jaar oud.**
- 22 feb 1932 Heden overleed mijn lieve Vrouw
PETRONELLA NICOLETTE HOLWERDA-JENTINK,
in den ouderdom van 54 jaar.
J. H. Holwerda.
- 1905 Voorschoten, 21 Februari 1932.
- 5 mrt 1932 **UIT VOORSCHOTEN**
Overleden: P. N. Holwerda, geb. Jentink 54 jaar.
- 1910 10 jan 1935 **precieze markering van de vindplaats van de gouden helm.**
- 18 jun 1938 **Het Penningkabinet heropend
Een museum van groote kunst in kleine vorm**

1915 Na drie jaar gesloten te zijn geweest ten gevolge van zijn verhuizing en zijn reorganisatie wordt Woensdagmiddag 22 dezer het Koninklijk Kabinet van Munten, Penningen en Gesneden Steenen in de linkervleugel van het Gemeentemuseum heropend. Minister Slotemaker de Bruïne zal deze handeling verrichten. [...]
De tegenwoordige directeur, dr M. A. Evelein, is eerst aan het Penningkabinet verbonden geweest, toen directeur van het Museum Kam in Nijmegen geweest en is 1
1920 Januari 1935 den heer Van Kerkwijk opgevolgd.

1 dec 1941 **Wie wil wat weten over de Peel? II***

1925 Als daar in de Peel diep onder den grond de steenkool al lag, en in dat grind en zand, al, wie weet hoe lang, die zwerfsteenen lagen, groeiden daar op dag hoog gelegen gebied, dien breeden platten heuvelrug met zijn vennen en vliezen, laagten en hoogten, langzaam aan allerlei planten in die zoetwaterkommen die het hemelwater vasthielden, omdat afwatering niet mogelijk was. Het water liet de zonnestralen door en de plantengroei kon beginnen, kleine en grotere waterplanten, die afstierven ieder jaar en verrot op den bodem bleven liggen; jaar in, jaar uit; ze verrotten niet
1930 geheel wegens de weinige zuurstof in de onderste lagen van dat water; in dat verrottingsslik groeiden weer nieuwe planten, wieren, enz., die het geheele water vulden. Na verloop van lange jaren verlandden die plassen; daarop groeien weer andere soorten van planten als riet en zegge, waarmee het hoogveen een aanvang neemt. Hoogveen noemt men het, het ligt boven den grondwaterspiegel, gagel, els, berk en
1935 hazelaar groeien er nu, waarvan de boomresten nog in het veen gevonden worden, het zgn. kienhout, waarbij zich een typisch verschijnsel vertoont van zich horizontaal verspreidende wortels, weer een aanwijzing van gebrek aan zuurstof in den onderlaag. Planten met hoge eischen groeien daar niet of niet gemakkelijk op, want turf laat bijna geen luchtcirculatie toe in den grond; alleenveenmos is met weinig tevreden en
1940 doet het nog. Dit vooral bouwt het hoogveen op. Veenmos is steeds nat; 't komt van den bouw van dat plantje; 't zuigt water op als een spons en kan dus hoog boven den waterspiegel uit groeien; ook omdat 't vanonder afsterft en steeds boven doorgroeit. Ook perioden van droogte hebben er geheerscht en weer andere planten groeiden er, wollegras en struikheide. Weer kwam er mos, een nieuwe laag, de een op de ander. De
1945 onderste laag noemt men het zwartveen, dan dikwijls het lokveen of de grenslaag die dan gevormd wordt door wat wollegras, enz., terwijl men de bovenste laag, die soms een geweldige tijd jonger kan zijn, het grauween noemt. Op de zgn. grenslaag worden soms die veenbruggen aangetroffen, een bewijs met andere woorden dat er toen al menschen leefden in deze streken, b.v. in Drenthe en zodoende zijn we in den
1950 historischen tijd aangekomen, zegt Schendeler in zijn boekje over de Peel. Ook de horens van den oeros en de geweien van het moerashert liggen er verzonken in die lagen; verongelukt en verzakt in die vlakke, verraderlijk en aanlokkelijk door den wilden plantengroei. Ook de mensch schijnt er ooit zich te ver gewaagd te hebben op dien drassigen en slijkerigen bodem; we kennen zoo den Romeinschen hoofdman, die men
1955 eenige jaren geleden heeft aangetroffen, diep in de zwarte veenlaag; in 1910 werd hij gevonden nabij Helenaveen door 'n zekere Smolenaars uit Meyel. Verschillende voorwerpen hem toebehoorend, lagen erbij: een helm met neus- en nekbeschermer, twee wangkleppen en een kam. Zelfs zijn naam kennen we, die erin gegraveerd stond: Titus Valonius Ursus. Ook bleek het een officier te zijn van den "numerus" der Stablesiani
1960 Zeven en dertig bronzen munten van Constantijn met een beurs, drie leeren sandalen, een pijlkoker, een dolkschede, een spoor en bronzen fibula (haak) voltooiden nog de vondst. Op jacht, bij achtervolging van het wild of van den weg afgedwaald is hij in die moerassige plaatsen terecht gekomen en voor altijd verdwenen. In lange, lange jaren heeft zich zoo die turflaag gevormd en de mensch liet ze rustig
1965 liggen, tot hij erachter kwam dat turf een goede brandstof is. [...]
TILBURG. P. ROSARIUS, Cap.

*No. I, dat na no. II had moeten verschijnen, is opgenomen in ons nummer van Donderdag 20 Nov. j.l. Red.

1970 15 aug 1947 **A ROMAN DECORATED HELMET AND OTHER OBJECTS FROM NORFOLK**
By J. M. C. Toynbee and R. R. Clarke zie <http://www.jstor.org/pss/298165>

1975 2 jul 1960 **De helm van de Peel**
Dezer dagen is het precies vijftig jaar geleden, dat er in de Peel, onder de gemeente Deurne, een heel belangrijke oudheidkundige ontdekking werd gedaan: bij het graven van turf vond de veenarbeider G. Smolenaars uit Meijel benevens munten, een speld, een klokje, resten van schoeisel en de schede van een dolk of een kort zwaard een verguld zilveren helm uit de tijd van de Romeinen.

- 1980 Het was zulk een zeldzame vondst, dat het college van B. en W. van Deurne het nodig achtte er de Commissaris der Koningin in de provincie Noord-Brabant en de minister van Binnenlandse Zaken van in kennis te stellen.
De vondst werd gedaan tegen een kleine landrug tussen de Liesselse brug en Helenaveen, een honderd en vijftig meter van de weg. De voorwerpen lagen op een
- 1985 diepte van ongeveer 1.30 meter.
Volgens 't schrijven van B. en W. bestond de vondst uit "41 stuks kleine munten van de derde eeuw van Constantijn met een Romeins hoofd en lauwerkrans, een verguld zilveren helm met oorplaten en naar men meent Grieks opschrift en versiering (erg beschadigd), een stuk van een pijlkoker, twee mantelspelden, een gouden spoor, een
- 1990 paar stukken leder, waarschijnlijk door het opdelfen en behandelen verkleind".
Ligt het niet voor de hand, dat Smolenaars aanvankelijk dacht te doen te hebben met een ingeslagen pot?
Hij ging er mee naar een sloot en spoelde hem af: toen bleek, dat het zoiets als een helm moest zijn. Van degene, die deze helm gedragen moest hebben, was er echter niets
- 1995 meer te bespeuren, ook niet van het paard, dat hij, blijkens de gouden spoor, die tot de vondst behoorde, toch bereden moet hebben.
De munten lagen in een rond kuiltje bijeen. Ze zouden een belangrijke aanwijzing geven voor de datering. Een der leren schoenen was in het veen vrij gaaf gebleven. De veenarbeider Smolenaars nam de helm mee naar huis. Toen al gauw bekend werd wat
- 2000 hij had gevonden verborg hij hem als 'n kostbaar kleinood in zijn bedstee.
Er kwamen heel wat kijkers en spoedig ook al kopers opdagen. De praat van de mensen maakte vinder schatrijk. Zelfs de burgemeester van Meijel, Truyen, zou de helm financieel erg hoog hebben aangeslagen. Men beweert tenminste, dat hij Smolenaars gezegd heeft: "Ik ben rijk, maar gij bent nog veel rijker!"
- 2005 Ook het Rijksmuseum voor Oudheden te Leiden vernam van deze ontdekking. Het stuurde iemand om een onderzoek in te stellen en een aannemelijk bod te doen. Smolenaars werd 't al gauw met de voorgestelde prijs eens.
[volgt de eigendomskwestie; Peel en Maas; <http://venray.courant.nu/>]
- 2010 1 jan 1970 "De mystiek van de Peel" door Leo Kluytmans te Helenaveen
De 'poepen' een volksstam uit Westfalen in Duitsland hadden als deskundigen op dat gebied de Peel met afvoer-wijken en zij-vaartjes doorsneden.
En onmiddellijk daarop hadden gemigreerde arbeiders de grote aanval ingezet.
In de tachtiger jaren in het midden begonnen naderde men in het voorjaar van 1910 de
- 2015 laatste 'vale banken', die doodliepen tegen de brede voet van de hoogte waar ze in de volle lengte parallel mee lagen.
Onder die honderden naamloze arbeiders zou Gabriël Smolenaars (roepnaam Gebbel) uit Meijel de ontdekking doen.
Toen de lange rij turfgravers zwoegend en zwetend die 'deuk' in het veen naderde, had
- 2020 niemand er een idee van wat hun wachtte.
Ze hadden het kunnen weten, met een beetje doorzicht, die in het oog vallende inzinking.
Het is wel mogelijk dat in die lange tijd door de slag de plek vervaagd was.
Wild en hard werd er gewerkt, het beulswerk turfgraven, er werd geld verdiend, en de
- 2025 opzichters der NV's hielden er geen overwegingen op na welke buiten de harde praktijk van hun (bazigheden) vielen. [...]
Maar de arbeiders groeven door, het tempo lag hoog, veel te hoog. Een van hen was al 'vreemde dingen gepasseerd', tot hij uiteindelijk bij de helm uitkwam.
Eerst meende hij dat het een in elkaar getrapte blikken bus of pot was, maar de
- 2030 schemerende glans trok toen de aandacht, ook van de medearbeiders.
(Van een van hen heb ik vijftig jaar later veel hulp gehad met het zuiver definiëren van de plek.)
Met z'n allen werd de helm nader bekeken, met waste hem in het derde poepenvaartje af, waar men vlug van terugkwam toen men merkte dat er iets afviel
- 2035 (versieringsknoppen).
De helm was erg beschadigd door de slagen tóén!
Het Rijksmuseum [van Oudheden] te Leiden dat de helm in 1911 [moet zijn 1910] aankocht, heeft hem bij de goudsmiden Du Chattel laten restaureren, het was beter voor mij geweest van niet.
- 2040 Toen de vindsters door de glans een vermoeden kregen dat het goud zou kunnen zijn was het hek van de dam. Er maakte zich een geweldige opwindning van hen meester.
En plotseling was ze er, de koorts, de goudkoorts, even gevaarlijk als de gele koorts, een pseudo-gele koorts.
En bedenkelijke bleke kleur trok over het gezicht van de vinder, zijn ogen kregen een
- 2045 waanzinnige glans, er ontwaakte in hem een wilde drift om zijn bezit veilig te

stellen en te trachten uit de breiden.

2050 Hij begon met de vindplaats af te bakenen. Als een goudzoeker in het Wilde Westen paalde hij zijn 'claim' af. Maar hij zocht zijn bescherming niet in een 'colt', maar in zijn scherpe gravers-schop die hij dreigend in het rond zwaaide. Hij waarschuwde ieder die nabij kwam de lijn die hij getrokken had niet te overschrijden.

"Ik had ze de kop gekloofd"! vertelde hij later. De waarschuwing was gemeend, dat merkte men wel. Niemand die het ook waagde die lijn te overschrijden. De arbeiders die te hoop liepen, dromden op veilige afstand samen.

2055 Badend in het zweet, totaal bezeten van de goudkoorts, was de vinder over zijn zenuwen heen van de emotie. Als een dolleman trok en rukte hij aan de leren mantel van de officier die met stukken en brokken tevoorschijn kwam.

2060 Alles wat geen goud was smet hij over de Peel. Zelfs de schoenen van de Romein lagen dagenlang over de Peel te slingeren. Het waren er drie, één van een grotere maat, dat aan dat voorname punt geen aandacht geschonken is, is onbegrijpelijk, veel mensen zijn niet tot combineren in staat.

2065 Het verslag dat een zekere dr. Evelein in opdracht van het Rijksmuseum van het geval maakte was volkomen waardeloos. In Oudheidkundige Medede[e]llingen van 1911 staat alleen een dorre opsomming van de voorwerpen ergens in de Peel gevonden. Geen definiëring van de vindplaats, geen bijkomstigheden, zelfs de naam van de vinder niet.

2070 Nu mag men wel zeggen wat een stelletje prutsers de zaak toen verknoeid hebben, het is een wonder en onbegrijpelijk dat de schoenen niet verloren zijn gegaan, drie weken hebben ze nog op de Peel gelegen. Maar goud bleef onvindbaar voor de vinder, binnen in een turf vond hij een holte die gevuld was met een handvol muntjes, de beurs die later ook gevonden is, was leeg.

2075 Een jaar later, toen men de laatste 'bank' langs de hoogte afgroef, vond men nog een mooi klein wijn-vaatje, met een paar liter inhoud, de rest van de totaal vertroebelde wijn zat er nog in. Het vaatje is naderhand wél zoek geraakt. Het vaatje werd bij elkaar gehouden door tenen bandjes, en had een zilveren kraantje, jammer dat 't verloren is gegaan.

Een zilveren beker is ook nog gevonden, voorzien van een haakje om hem aan het getuig te hangen. Dit moet nog ergens particulier aanwezig zijn in een jachtslot in Loosdrecht dat toebehoort heeft aan de toenmalige directie van de Mij Helenaveen. En de vinder woelde maar door.

2080 De toeschouwers onder de indruk van het gebeuren keken stil en zwijgend toe. Hoewel ze er geen enkele notie van hadden wat er eigenlijk voorviel, waarschuwde hun instinct hen dat er iets bijzonder gebeurde. Het nog zuiver instinct der primitieven deed hen begrijpen dat ze geconfronteerd werden met iets dat de grens van het gewone ver overschreed. Alles werkte er ook aan mee.

2085 Terwijl een bleek omfloerste voorjaarszon het geheel een spookachtig reliëf verleende, verdiept en omzoomd door de wazige verten van de sombere Peel was het of de afschuwelijke misdaad uit de macabere duisternis van het moer, als een apocalyptische verschrikking oprees en in een pestilente demonen-stank gehuld naar buiten walmde, als was het een luguber fata-morgana der hel....

2090 (Smolenaars vertelde later dat het er zo ellendig naar zwavel stonk...!)
Wat heeft dat te betekenen? [...]

Want instinctmatig voelde dat volk aan dat de inhoud van het gebeuren volumineus was en niet volledig in de natuurlijke gang in te brengen was.

2095 Dat instinctmatige was de diepere oorzaak der er in 1910 zich zo'n opwindning van het volk meester maakte, het volk voelde het aan dat die vondst t.z.t. een ruk aan hun ketenen inhield, en al wisten zij het niet onder woorden te brengen, juist zoals het volk het nu aanvoelt dat in deze geschriften tot de kern der dingen wordt doordrongen.

2100 [...] Onder de invloed van dat trauma stroomde in 1910 op de eerste zondag na de vondst, het publiek van heinde er verre naar de Peel. [...] Ganse hopen turf werden door de drang van die 'goldrush' verkneeld en vertreden; er werd door het publiek nog veel gevonden en meegenomen, o.a. nogal wat muntjes; de lege beurs en de geringe waarde der gevonden geldstukjes (te vergelijken met centen) wijzen er overduidelijk op dat de Romein na zijn dood beroofd is van zijn goudgeld.

2105 26 jun 1978 **interview van Tij Kools met Leo Kluijtmans**

2110 In 1910, toen de Romeinse helm en die Romein in de Peel gevonden is, toen die Smolenaars, die die vondst deed, die had in de winkel een grote kartonnen doos gehaald en daar had ie die helm inliggen en al die bijvondsten. Ook nog een paar pijlen en zo van alles. Onderdelen, klokjes en zo en leer van het paard. Dat had ie vol. Maar toen heeft dien directeur Bos, die moet hem die leren mantel van die

officier, die was lastig te vervoeren voor die turfgraver, die moet ie hem afgetroggeld hebben. Van Smolenaars. Maar zondagsmorgens, des zondags daarop, toen de mensen allemaal, in de week werken ze hard en dan gingen ze 's zondags nog een beetje naar de kerk, braaf, ook nog dat, maar in dien tijd ging Bos naar de Peel naar die plek en van tien tot elf was dat allemaal verlaten, die mensen die zaten mooi braaf te bidden, en hij aan het graven, en toen vond ie nog een zilveren beker ja en daar wist geen mens iets van. Hij heeft nog meer gevonden, ook munten had ie gevonden. Op z'n eentje had ie zo zitten te modderen zondagsmorgens, toen de hele Peel vrij was. En daar kom ik later pas achter, daar kwam ik pas dertig jaar later achter. Want der woonde bij de directeur een meisje uit de Peel, waar ik goei kennis mee had. Dat diende daar als meid. En op een goeien dag, een regenachtige dag, zegt ze, komt meneer, ze noemden hem allemaal meneer, komt meneer bij me en daar zegt ie: Jootje, zo heette dat meisje, Jootje, nou zal ik je eens iets laten zien. Kom maar eens mee. En Jootje ging mee, ze was toen een meisje van een jaar of zestien. En onder de trap zegt Jootje, en daar maakt ie een soort geheime, want daar wisten we niks van dat die deur daar was, daar maakt ie een soort geheime deur open en daar kwam een kast, een ruimte achter, een soort kast, een ingebouwde kast achter dat deurtje en daar hing dan: Dat is nou die mantel van die Romein Jootje en dit is ook van de Romein en toen haalde ie ook een beker, een mooi zilveren beker en die was helemaal gegraveerd, zegt Jootje, en der zat een haakje aan, een drinkbeker met een haakje aan. En toen in de kast haalde ie een potje tevoorschijn en daar haalde ie een hoop munten uit. Kijk nou Jootje, dat zijn die munten, die ik ook nog van dien Romein heb.

31 dec 1993 Michel Feugère, **The Arms of the Romans**
http://hal.inria.fr/docs/00/05/24/19/PDF/Feugere_2002_377_text.pdf
Still on the subject of helmets, several examples of high quality workmanship have nevertheless come to light. Whilst still retaining the same structure as the 'new' types described above - two-part skullcap, inserted nape protector - some of them are surprisingly profusely decorated; the helmet discovered in 1910 at Deurne (North Brabant) is a good example. Made from iron plates covered with gilded silver sheet, it has stamped decoration and silver rivets which give an impression of luxury and good taste, and it carries two drypoint inscriptions, one of which mentions a certain M. Titius Lunamis, followed by a weight, and we may be seeing here the name of the quality controller responsible for checking the amount of silver used in the helmet's construction. Did such a helmet come from a *fabrica*? The other graffito, STABLESIA. VII., is connected with a *vexillatio comitatensis stablesiana VI* mentioned in the *Notitia Dignitatum*. Other items, equally splendid, and even more so (Berkasovo, Budapest), present the problem of how military production was organised in this period, and it is hard to be certain that highly skilled craftsmen had not continued to work for the army in the fourth century even though the bulk of the production would in future stem from the *fabricae*.

1 jan 2000 **Leo Kluijms "De Magier" uit de Peel 1906-1988**
Leo Kluijms, (gebruikte als pseudoniem ook wel de naam Louis van Meereveld) werd in de Peel geboren. Kluijms noemde zichzelf ook wel "De Witte Magiër" en "De Ziener uit de Peel".
Zijn moeder vond hem als kind te tener voor het zware peelwerk en hij hoefde dan ook niet veel te doen. Wel snuffelde hij veel in allerlei boeken en had hij oog voor alles wat zich in het begin van de vorige eeuw afspeelde in het jonge peeldorp Helenaveen dat slechts een halve eeuw voor zijn geboorte ontstaan was door de grote vraag naar turf. Toen het radiotoestel doordrong tot in de peelstreek, zorgde hij er met een broer voor dat de antennes geplaatst werden bij degenen die zich in die tijd een radio konden veroorloven en dat waren er niet heel veel. Een radio was duur in die tijd en een antenne aanleggen voor goede ontvangst was een hele kunst. Ook bij directeur Bos van het veenbedrijf installeerde hij een antenne. Van een dienstmeid van Bos hoorde hij dat er in de kast onder de trap, spullen lagen die afkomstig waren van een beroemde vondst in 1910 waar onder meer een zilveren vergulden helm in het veen werd gevonden. De helm werd aan het museum voor oudheden in Leiden verkocht voor een paar centen, want oog voor dit soort zaken had met niet. Zo verdween ook een aanzienlijke verzameling volkskunst uit Deurne omdat men er daar te weinig belangstelling voor had.

31 dec 2001 **onderzoek naar de linkerschoen**
C. van Driel-Murray in: O. Gaubitz e.a., "Stepping through time" (Zwolle 2001) 370-

372 ;

2160

26 jan 2004 I'm looking for any information about the equites stablesiana. I'm familiar with the article by Speidel, but haven't found new information since. I'm also interested in the forts or other places where equites stablesiana were located or where tombstones of them were found.

2165

2 feb 2004 It's been Carol van Driel who made the survey. It was intended to be published on one Bonner Jahrbuch but not yet (if I'm well informed). Therefore, to her is due the credit. She studied the spade marks on the tent leather sheets and the other items and concluded that all them were wrapped in the tent panels forming a bundle and perhaps tied with the reps woolen bands. What about the horseman? It is impossible that the Kaiser's agents or anybody else could see the finds 'in situ', because the finder (Gabriel Smolenaars) disturbed everything and carried to his house, at first, what seemed to be more interesting, i.e. metal and, of course, the helmet, which he, moreover, stripped of its leather bag and lining. What Smolenaars' nephew told Carol is that the helmet was 'full of hair' when discovered. That hair, most probably, was only the decomposed felt inner lining. Once recovered from my first instance shock, be sure that we can discuss about the whole thing from the beginning if necessary!

2170

2175

2180

3 feb 2004 Where have you heard/read that the coins and the 'purse' were found several meters apart from the helmet? That would be really puzzling, because the leather 'purse' is in reality the carrying bag for the helmet! In 1996, Carol van Driel asked me about that possibility and I had a replica cloth bag made. My replica helmet fitted neatly inside (cheeks and neckguard folded, of course!)

2185

5 feb 2005 Definitely, there was no drowned horseman. As it was pointed on a previous thread, a bunch of equipment lost by accident is possible too, but with no casualties.

2190

The bog is of the kind that preserves wood, leather and animal tissues but it dissolves completely iron and bone (that goes for the hypothetical spear point!) One of the 'loose' shoes was carrying the spur (why not a pair, if there was a horseman, where is the belt?) There is part of a leather sword scabbard (no end preserved) and a silver fitting that I think belonged to a Gundremmingen type chape. Well, the fitting does not belong to the same scabbard than the leather, there were two swords, perhaps (iron blade and bonen pommel having being completely dissolved) Yes, Carol read a paper on Deurne at the 1996 Montpellier ROMEC. She told me that it was going to be published on Bonner Jahrbuch last year... As far as I know, only Smolenaars 'excavated' the site, no better than a boar in the mud. They must be still considering to go there at the Leiden Museum...

2195

2200

6 feb 2004 My own view tends to go in the direction of an accident, as described above, with at least one horseman going under. He was no doubt pulled out later (dead or alive), at the cost of several pieces of equipment. Whether or not the helmet was carried inside the bag or not is impossible to say, and I even dare Carol van Driel-Murray to prove that the contents of the bag can be determined beyond doubt. Knowing that all items were prized from the moor a century ago, and spade blade marks are likely to have been made on every items, whatever their position in the moor. If these marks are the best evidence for an offering, I shan't be convinced that easy. There was some talk about the shoes pointing to a votive offering because they all were right shoes. (or was it left? I forget) However, Carol van Driel-Murray herself wrote about offering shoes, and these were all from the other foot, which in my opinion weakens the offering theory somewhat.

2205

2210

2215

6 feb 2004 Remains of four shoes are deposited at the Leiden Museum There are a pair of fairly closed shoes and two isolated right shoes, seemingly of a bigger size, and belonging to the open 'campagus' tipe. One of the last one had the spur attached when it was recovered. Smolenaars' frenetic searches for the missing cheek-piece undoubtedly disturbed everything. He was not interested on wooden, textiles or leather (fortunately, a good deal of leather and some textiles could be saved) and we'll never know how much of them were lost forever. He was more interested on metal and perhaps he recovered most metallic items (however, where is the other spur?) Notwithstanding, we can be pretty sure that he wouldn't have passed over the missing cheek-piece. Carol thinks that he simply destroyed it during his first encounter but, IMHO Smolenaars would have

2220

2225 recovered the surviving fragments, knowing that they represented some extra gulden for him!
What do you mean when you mention the bag, Robert? The only bag is that intended for the transport of the helmet and when on the first letter sent to the Museum it is mentioned that Smolenaars has stripped the helmet from his leather lining, maybe what
2230 is mentioning is the bag (I think that those helmets only had leather edgings, the inner lining was probably made of felt)
Finally, only wooden, leather, copper-alloy, silver or golden components would have survived inside De Peel moor of a sword and its scabbard, i.e. the scabbard and its chape. The scabbard slider could have perfectly been made of bone or ivory. Robert
2235 has exposed it very clearly: WE'LL NEVER KNOW FOR SURE.
Anyway, I look forward to read Carol's paper... if it is ever published!

9 feb 2004 I found a letter in the archives of the museum (dated shortly after the find) from an eyewitness who states that the helmet and the leather bag were found
2240 about 15 meters apart and even not at the same time. Smolenaars firstly discovered the helmet, gave it to someone else to be washed in the nearby water went home and came back later that afternoon to look for more. He then discovered the bag. In the bag were the coins, so the confusion arose that it was a moneybag. As Aitor states it is the bag of the helmet, as the helmet fits in perfectly. Carol said that the helmet
2245 was wrapped in the leather tentpanels. I can agree with this. From classical literature it is evident that roman military man in these days had their own private one person tent. This seems have to be the case with the tentpanels. My humble opinion is that this so called officer rode along an old road and for some reason lost a part of his equipment which was wrapped in the tent and in a bag. It must have
2250 slipped form his horse or from the horse of one of his companions. That he had companions is clear to me, not only because of the different shoes (different sizes) but also because soldiers during Constantine and earlier clearly had personel to look for there horse etc. Most likely the 'officer' was riding along with his personel, and lost two bundles of equipment. I think they must have cursed when they found out.
2255 I also agree about the bone parts belonging to the sword. I think they were made of bone or horn and have dissolved. The same could have happened of the belt, because the chipcarved plates that we should aspect in those days, could well have been made of bone, horn of ivory. These have not been found yet, but clearly the technic of chipcarving came from these materials and was later used in metal.
2260 Im not aware of the content of carols article other then it will be about the leather and the textile, but it should have come out in the Bonner Jahrbücher 2000 (should have been published in 2003). Unfortunately it is still not available. Has any of you seen her article in concept.

2265 18 mrt 2006 **De vloek van de Romein**
[...] Hij heeft inmiddels twee krantenartikelen teruggevonden die bewijzen dat die helm helemaal niet werd gevonden door de Meijelse turfsteker, maar door een turfsteker uit Helden, officieel Peter Janssen geheten, maar beter bekend als Loeves Pier. Dit was in de krant gekomen vanwege z'n diamanten bruiloft, in het najaar van
2270 1965. Loeves Pier had de verslaggever verteld dat hij op die middag in 1910 Gebbel Smolenaars er nog net van had kunnen weerhouden de helm kapot te steken. Piet had zich in de turfput laten glijden en had het geval er met beide handen uitgegraven. Hij had de helm afgespoeld in een veenplas en 'm toen op zijn eigen kop gezet. Pier was zelfs nog naar de bakker in Helenaveen gegaan om daar een kartonnen doos te gaan vragen zodat Smolenaars de schat mee naar huis kon nemen. Want ze hadden die middag nog veel meer gevonden, 'zoals een paar laarzen, een paar schoenen of sandalen, een lederen paardendeken een zilveren spoor en 'n 40-tal koperen munten', aldus had Loeves Pier de verslaggever verteld. [...]
2275 Zijn vader had nog gesproken met turfgravers die in 1910 ooggetuige waren geweest van het tumult rondom de vondst. Er moet toen tijdens het graven een heleboel verloren zijn geraakt. Z'n vader heeft nog ooit een stuk van de lans gehad, die door de turfstekers in stukken was gestoken. Z'n vader vertelde ook dat zondags na de vondst de Peel werd overstroomd met schatgravers die elke turf die ze tegenkwamen openbraken op zoek naar Romeinse munten. [...] Ze vonden er nog een paardenbit in en een koperen
2285 ringetje en toen ze uitgezocht waren [...]
De stenen heeft-ie nadien aan de heemkundevereniging van Helden gegeven en liggen nou ergens op zolder.

2290 17 jun 2010 Op 17 juni 2010 is het 100 jaar geleden dat de 'gouden helm van Deurne' uit 320 na Christus door turfsteker Gebbel Smolenaars werd gevonden, tezamen met

restanten van schoeisel, muntjes, een mantelspeld en stukken leer. De helm is een internationaal befaamde vondst en wordt heden ten dage tentoongesteld in het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden. In het najaar (eerste weekend van de herfstvakantie) gaat de helm (tijdelijk) terug naar de vindplaats Helenaveen.

2295

23 okt 2010 De naam "De Gouden Helm" is aan het Dorpscentrum toegekend bij de opening van het gebouw in 1969, en verwijst naar een van de belangrijke vondsten in de geschiedenis van de Nederlandse archeologie. Deze vondst uit 1910 werd gedaan in de Peel van Helenaveen. Het is turfsteker Gebbel Smolenaars uit Meijel die op 17 juni 1910 in Helenaveen de gouden helm van een Romeinse centurion uit het jaar 320 vindt met restanten van schoeisel, muntjes, een mantelspeld en stukken leer. Deze helm is momenteel te bezichtigen in het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden.

2300

24 okt 2010 **Geheugen van Nederland: verguld zilveren ruitershelm, Peelhelm**

Deze verguld zilveren ruitershelm, een waar topstuk, is in 1910 gevonden bij het turfsteken in een voormalig moeras in de Peel. Het is in feite alleen de buitenkant van de helm, die oorspronkelijk opgebouwd was uit een ijzeren kap met een lederen bekleding. De helm lag helemaal uit elkaar na de ontdekking en is dan ook grondig gerestaureerd. De rechter wangklep, die verloren is gegaan, is aangevuld. De paradehelm is waarschijnlijk van een hoge officier geweest. Volgens een inscriptie op de helm maakte hij deel uit van de zesde ruitereenheid Stablesia, een eenheid die we ook uit de antieke literatuur kennen. Een tweede inscriptie geeft de naam van de maker en het oorspronkelijke gewicht van de zilverplaten. Bij de helm zijn resten van kleding en uitrusting gevonden, evenals een aantal muntjes. Die wijzen uit dat de uitrusting waarschijnlijk rond 319 na Chr. in het veen is geraakt. We weten niet precies hoe de spullen in het moeras terecht zijn gekomen. Misschien is de eigenaar verdronken of was het een offer aan de goden.

2305

2310

2315

In 1910 werd bij het turfsteken in een voormalig moeras in de Peel een verguld zilveren ruitershelm gevonden, de zogenaamde "Peelhelm". Deze paradehelm is waarschijnlijk van een hoge officier geweest. Bij de helm zijn resten van kleding en uitrusting gevonden, evenals 39 munten. Deze munten zijn allemaal "folles". De bronzen follis is in 294 na Chr. ingevoerd tijdens de munthervorming van keizer Diocletianus. De bij de Peelhelm gevonden munten zijn geslagen tussen 315 en 319 na Chr. onder keizer Constantijn. Eén van de munten is geslagen in Siscia (Sisak, Kroatië), de andere munten zijn geslagen in Rome en Trier. De gehele vondst is waarschijnlijk rond 319 na Chr. in het veen geraakt. We weten niet precies hoe de spullen in het moeras terecht zijn gekomen. Misschien is de eigenaar verdronken of was het een offer aan de goden.

2320

2325

2330

24 okt 2010 **MUSEUMKENNIS De Peelhelm**

In 1910 vond turfsteker G. Smolenaars een verguld zilveren helm in het Peelmoeras bij Deurne. Hij stelde de helm tentoon in zijn woonkamer, waar men hem voor een dubbeltje kon bewonderen. Uiteindelijk werd het pronkstuk verkocht aan het Rijksmuseum van Deurne. De helm bestond oorspronkelijk uit een ijzeren kap, gevoerd met leer, waarop dunne platen verguld zilverblik waren vastgezet met zilveren kopspijkertjes. Aan de rechterkant van de helmkap staat de naam van de ruitereenheid waar de drager deel van uitmaakte, en op de nekplaat de naam van de maker, Marcus Titus Lunamis, en het gewicht van de zilverplaten. Waarschijnlijk zijn man en paard in het moeras verdronken, in het jaar 319 of kort daarna, gezien de datering van samen met de helm gevonden munten.

2335

2340

De vondstgeschiedenis en de achtergrond van deze helm spreken zeer tot de verbeelding. In juni 1910 vond G. Smolenaars uit Meyel bij het turfsteken in de buurt van Deurne, in de Peel, een verguld zilveren helm en enkele andere voorwerpen. De vondst baarde uiteraard zeer veel opzien. De vrouw van Smolenaars maakte de helm zorgvuldig schoon en poetste hem blinkend op. Vervolgens werd het stuk opgesteld in een glazen kastje in de woonkamer. Voor een dubbeltje kon men de helm bewonderen. Het benauwde de eigenaar evenwel dat hij op die manier ook ongewenst bezoek binnen zou kunnen krijgen. Groot zal zijn opluchting zijn geweest toen hij het pronkstuk voor 1200 gulden -in die tijd een enorm bedrag- kon verkopen aan het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden.

2345

2350

Bij aankomst in Leiden bleek restauratie hard nodig. De helm was in de samenstellende onderdelen uiteen gevallen doordat de leren binnenhelm, die bij de ontdekking nog wel aanwezig was, verwijderd bleek te zijn. Bovendien moest de rechter wangklep, die bij de ontdekking reeds ontbrak, aangevuld worden. Het werk werd terstond uitgevoerd door de Leidse goudsmid L. Verkuil.

2355

- 2360 De helm was oorspronkelijk opgebouwd uit een ijzeren kap, met leer gevoerd, waarop flinterdunne platen verguld zilverblik vastgezet waren met behulp van zilveren kopspijkertjes. Alle platen zijn langs de rand versierd met parellijsten. Waar die een hoek maken is een cirkeltje gezet. Tussen de parellijsten zit telkens een rij bloempjes met vier blaadjes. De middenvlakken zijn versierd met eenvoudige figuren. De versiering is aangebracht door met een puntig voorwerp de achterzijde van de platen te bewerken.
- 2365 De doorlopende band met bloempjes onderaan de helmkap is aan de rechterzijde onderbroken, hier staat in hoofdletters een naam ingekrast: STABLESIA VI. Een geschrift uit het begin van de 5de eeuw na Chr., de *Notitia Dignitatum*, noemt *equites Stablesiani*. Daardoor weten we dat de inscriptie de naam is van de zesde ruitereenheid der *equites Stablesiani*. De eigenaar van de helm heeft dus deel uitgemaakt van deze eenheid.
- 2370 Een tweede tekst staat ingekrast in cursiefschrift midden op de nekplaat: M TITVS LVNAMIS LIBR I - L. Deze tekst geeft de naam van de maker, Marcus Titus Lunamis en het oorspronkelijke gewicht van de zilverplaten, omgerekend bijna 370 gram. Hoe is deze schitterende ruitershelm nu in het Peelmoeras terechtgekomen? De voorwerpen die tegelijk met de helm zijn gevonden, doen het ergste vermoeden. Het
- 2375 zijn een lederen geldbuidel, 38 bronzen muntjes, een bronzen mantelspeld, drie schoenen, een ruiterspoor, onderdelen van een dolkschede, twee paardeklokjes, stof- en leerresten. Het lijkt erop dat man en paard in het moeras zijn verdronken. De munten, die alle zijn geslagen tussen 315 en 319 na Chr., dateren de gebeurtenis in het jaar 319 of kort daarna.
- 2380
- 26 okt 2010 **telefonisch gesprek met Arent Pol van het geldmuseum in Utrecht**
De vondst van Deurne is opgenomen onder nummer 1041312 in NUMIS, maar wordt niet goed weergegeven. De twee ontbrekende munten zouden best in de collectie opgenomen zijn, maar dat zal moeilijk met zekerheid te zeggen zijn. Het kan zijn dat Evelein twee
- 2385 munten nog aan het onderzoeken was toen hij van baan veranderde en de twee munten meenam voor verder onderzoek.
- 17 dec 2010 **Kasteel Sypesteyn in Nieuw Loosdrecht**
Tegenover de zestiende-eeuwse kerk van Nieuw Loosdrecht ligt kasteel Sypesteyn. Het is een fraai ogend gebouw en ziet er uit als een echt kasteel. Maar dat is het niet.
- 2390 **Jonkheer van Sypesteyn**
Het nu aanwezige gebouw is van de grond af nieuw opgebouwd door Jonkheer Catharinus Henri Cornelis Ascanius van Sypesteyn (1857-1937), de laatste mannelijke telg van zijn geslacht. Hij was er van overtuigd dat hier zijn voorvaderlijke slot had
- 2395 gestaan. In de loop der eeuwen was dit voorvaderlijke slot een aantal malen verwoest geworden en soms, ten dele, weer opgebouwd. Nadat de legers van Lodewijk de Veertiende in 1673 het kasteel grotendeels vernield hadden, raakte het terrein in andere handen. Er verzezen in de loop der tijd op het oude kasteelterrein verschillende boerderijtjes, er werden nieuwe sloten gegraven en het eerder
- 2400 aaneengesloten gebied veranderde in der loop der eeuwen in verschillende kavels.
Opgravingen
Rond 1900 begon Jonkheer van Sypesteyn geleidelijk en met zeer grote volharding al die terreinen terug te kopen, een taak waarin hij ten lange leste ook slaagde. Hij liet opgravingen doen en vond ten slotte de fundamente van het kasteel, dat zo
- 2405 lang geleden verwoest werd door de Fransen. Behalve de fundamente kwam ook het oude grachtenpatroon te voorschijn.
- Herbouw**
Jonkheer van Sypesteyn liet beginnen met de herbouw van het poortgebouw. Daarna volgden de toren en andere onderdelen van het kasteel. Bij de herbouw werd hier en
- 2410 daar wel wat gesmokkeld, omdat rekening gehouden werd met bewoning in de moderne tijd. Het kasteel moest voor deze tijd geschikt zijn. De jonkheer liet de stenen voor de herbouw van verre komen. Hij slaagde er in stenen te krijgen, die afkomstig waren van de verwoeste kastelen van Abcoude, Vreeland aan de Vecht en het Vredenburg te Utrecht.
- 2415 **Aantrekkelijk kasteeltje**
Geldgebrek was er de oorzaak van dat een volledige herbouw er niet kwam. Wat er echter staat is indrukwekkend. Het doorzettingsvermogen van de jonkheer heeft er toe geleid, dat er nu een aantrekkelijk kasteeltje staat in een zeer fraaie omgeving. De stichting, waarin het kasteel intussen is ingebracht, is er in geslaagd het park rond
- 2420 het kasteel te vervolmaken. Het is een park geworden, waarin het werkelijk goed toeven is; het is een oase van rust. Het park telt meer dan 200 verschillende boomsoorten en men kan er verschillende tuinstijlen onderscheiden. Jonkheer van

Sypesteyn was een deskundige op het gebied van tuinen en heeft verschillende publicaties op dit terrein het licht doen zien.

2425 **Kasteelinventaris**

De jonkheer heeft niet alleen een kasteel met park nagelaten, maar ook een kasteelinventaris. En wat voor een inventaris: Het kasteel is gevuld met bijzondere zaken, zoals schilderijen van bekende meesters, wapens, glaswerk, klokken, zilvermeedwerk en vele oude gebruiksvoorwerpen. De kroon echter spant zijn collectie porselein. Het gaat hier om het befaamde Loosdrechtse porselein, waarvan de jonkheer waarlijk een unieke collectie heeft bijeengebracht.

2430

Twijfels vallen in het niet

Er zijn deskundigen, die er niet zeker van zijn of het voorvaderlijk slot van de familie van Sypesteyn wel bestaan heeft en zo ja, of het ook op deze plaats stond, maar deze twijfels vallen eigenlijk in het niet bij het belangrijke werk dat de jonkheer heeft verzet. Dank zij hem is er een fraai kasteeltje in Nieuw Loosdrecht (her)verschenen met een inventaris, waar vele 'echte' kastelen jaloers op zouden kunnen zijn.

2435

Ligging

Het kasteel en het park zijn voor het publiek toegankelijk. Het kasteel is niet moeilijk te vinden. Het is het gemakkelijkst te bereiken via Hilversum. Achter de kerk van Nieuw Loosdrecht is een parkeerplaats voor hen die per auto komen, maar ook met het openbaar vervoer is kasteel Sypesteyn goed bereikbaar.

2440

Literatuur

2445

- Ir. J.D.M. Bardet, Kastelenboek provincie Utrecht, Bussum, 1975 (5e druk).
- Drs. Peter van Mensch en André van der Goes, Sypesteyn, uitgave NKS/ANWB, 1976.
- Drs. C.G. Bogaard, Kasteel-Museum Sypesteyn, Nieuw-Loosdrecht, 1999.